

**การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์**

**การค้นคว้าอิสระ
ของ
สังศักดิ์ สุขานธิกุล**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**

กุมภาพันธ์ 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL POLITICS IN LAHANSAI
MUNICIPALITY, LAHANSAI DISTRICT,
BURIRAM PROVINCE**

Songsak Suchanitikul

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration**

February 2015

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	ส่งศักดิ์ สุขานธิกุล		
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ดร.วิชาญ จุลหริก	ที่ปรึกษาหลัก	
	รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2558

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชชีและมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9099 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ อยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการรวมกลุ่มประชาชนในการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ รองลงมา คือ ควรมีการวางแผนพัฒนาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน และควรมีการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และผู้พิการอย่างทั่วถึงและยุติธรรม ตามลำดับ

TITLE Public Participation in Local Politics in Lahansai Municipality, Lahansai District, Buriram Province.

AUTHOR Songsak Suchanitikul

INDEPENDENT STUDY ADVISORS

Dr. Wittchan Julharik Major Advisor
Associate Professor Prajan Kanawan Co- advisor

DEGREE Master of Public Administration **MAJOR** Public Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University **YEAR** 2015

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the public participation in local politics in Lahansai Municipality, Lahansai District, Buriram Province in 3 aspects i.e. election, local development planning, and decision making and monitoring. The samples were 361 people in Lahansai Municipality selected through the table of Krejcie and Morgan, and simple random sampling by drawing lots. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including check list, 6-rating scale and open-ended form with the reliability of 0.9099. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean and standard deviation. The study results revealed that:

1. The public participation in local politics in Lahansai Municipality, Lahansai District, Buriram Province in overall was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that election was at a high level, local development planning was at a moderate level and decision making and monitoring was at a low level. The aspects ranked from the highest to lowest mean scores were election, followed by local development planning while the lowest mean score was decision making and monitoring.

2. The highly recommended additional opinions and suggestions were that there should be a public gathering in a public hearing before the project affected the majority, followed by there should plan the development, and listen to public opinions both in the sub-district and villages, and there should oblige the elderly and disabled people thoroughly and fairly, respectively.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.วิชาญ จุลทริก ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้เอื้ออำนวยและประสานงานในการจัดทำารค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ อาจารย์สถาพร วิชัยรัมย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ นายสุเมธ เสงขสมาก นายกเทศมนตรีตำบลละหานทราย และ นายเศรษฐพร เบญจศรีรักษ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณ นายเฉลิมพล นิรันดร์ปกรณ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกรวด ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพของเครื่องมือการวิจัย และขอขอบพระคุณ นายสุเมธ เสงขสมาก นายกเทศมนตรีตำบลละหานทราย ที่ได้อนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งให้การส่งเสริมสนับสนุนในทุกด้าน จนกระทั่งประสบผลสำเร็จในครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงได้จากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนชี้นำคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

ต่งศักดิ์ สุขานิชกุล

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ค
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น.....	34
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	40
บริบทของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์.....	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	83
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	86
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	96
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	96
วิธีดำเนินการวิจัย.....	96
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผล.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	101
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	101
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	103
บรรณานุกรม.....	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	111
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย.....	115
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	117
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	119
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	126
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	128

สารบัญญัตราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหน่วยเลือกตั้ง.....	83
4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	89
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม และรายด้าน.....	90
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วม ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยภาพรวมและรายข้อ.....	91
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วม ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมและรายข้อ.....	92
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจและตรวจสอบ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	93
4.6 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....	95

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบบการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน คอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุดมากที่สุด จึงจำเป็นต้องสร้างระบบกลไก ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องบทบาทและหน้าที่ให้ประชาชนสามารถทำงานร่วมกัน ได้อย่างราบรื่น สามารถรวมพลังในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และแก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน สร้างกระบวนการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 3 มาตรา 28 ว่าด้วยการอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ แล้วสภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังขาดความร่วมมือจากประชาชน การปกครองการประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีการปกครองและบริหารกันเองนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวคิดการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) หลักการกระจายอำนาจการปกครองนี้ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยมีความเป็นอิสระปลอดจากการชี้นำของรัฐบาล มีความสามารถที่จะสนองความต้องการของพลเมืองในท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้ในด้านนโยบายที่สำคัญๆ ยังคงต้องยึดตามแนวนโยบายแห่งรัฐอยู่ เช่น นโยบายการเงินการคลัง นโยบายการป้องกันประเทศ เป็นต้น ดังนั้น หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมีอิสระในระดับหนึ่งในการที่จะดำเนินกิจกรรมการบริหารของตนเองได้ แต่อีกส่วนหนึ่งนั้นรัฐบาลยังคงต้องคงความเป็นเอกสิทธิ์

ในการควบคุมไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาสภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความมั่นคงของชาติไว้
 นั่นเอง คังนั้นแนวความคิดในการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อส่งเสริม ให้ท้องถิ่นได้
 มีอิสระในการปกครองตนเอง มีส่วนร่วมทางการบริหาร มีสิทธิมีเสียงดำเนินการปกครองกันเองกัน
 เป็นรากฐานตามวิถีทางของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมี
 ความเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหาร ที่ตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง
 การเมือง และปกป้องสิทธิผลประโยชน์ที่พึงได้รับ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ดีในการพัฒนาการเมืองใน
 ระดับชาติต่อไป แต่ประโยชน์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นเป็นรูปธรรม ก็คือเหตุผลที่ว่าไม่
 มีผู้ใดจะรู้ถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีที่สุด เท่ากับบุคคลในท้องถิ่นนั้น ซึ่งในการนี้
 จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทางการเมือง
 การปกครอง และการบริหารท้องถิ่นอันจะก่อให้เกิดผู้นำท้องถิ่นที่ ก้าวมาเป็นผู้นำในระดับชาติ
 ต่อไป และยังเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักรัฐศาสตร์เสรีนิยม
 ที่ให้การสนับสนุนการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยทัศนะที่ว่า เป็นการสนับสนุนประชาชนให้มี
 ส่วนร่วมทางการเมือง มีสิทธิ มีเสียง ดำเนินการปกครองตนเอง อันเป็นรากฐานและวิถีทางการ
 ปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (ประหัด หงส์ทองคำ และอนันต์ เกตุวงศ์. 2524 : 14 ; อ้างถึง
 ใน วนิดา แวววงศ์. 2553 : 1 - 2)

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจ
 กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/
 กลุ่ม/องค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และการ
 ควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนยังสามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็น
 อย่างมีศักดิ์ศรี และสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้
 ความสามารถและการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ การที่ประชาชนมีส่วนร่วม
 ในการตัดสินใจ การวางแผนพัฒนาการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารและการ
 ปกครอง ปรับปรุงและพัฒนา ระบบ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน
 และเพียงพอและรองรับการเป็นเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยวและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
 พัฒนาระบบการจัดการสภาวะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ดีและอย่างยั่งยืน ปรับปรุง
 และพัฒนาระบบการศึกษาตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและภูมิปัญญาของ
 ท้องถิ่น การพัฒนาและการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิต โดยแนวทางเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาศักยภาพ
 การบริการและส่งเสริมด้านสาธารณสุขมูลฐานของประชาชนได้อย่างทั่วถึง จัดระบบป้องกันด้าน
 รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในเขตเทศบาล

การดำเนินงานต่าง ๆ ของเทศบาลเป็นการพัฒนาเริ่มจากระดับรากหญ้า โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน และในอนาคตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ยังมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านต่างๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น เป็นองค์กรที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนและรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี อีกทั้งมีงบประมาณ และมีอิสระในการบริหารงบประมาณของตนเองได้ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตัวบทกฎหมาย

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทรายส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ สิทธิของตนเอง การรับรู้ข่าวสาร และบทบาทหน้าที่ของเทศบาลตำบลละหานทราย ที่ให้สิทธิประโยชน์แก่ประชาชนหรือชุมชนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าประชาชนขาดการรับรู้นโยบาย การวางแผนพัฒนาโครงการของเทศบาลตำบลละหานทรายและการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารงาน การร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลตำบลละหานทราย ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง (เทศบาลตำบลละหานทราย, 2556 : 5) ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เขตอำเภอละหานทราย เล็งเห็นปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยที่ไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะประชาชนโดยทั่วไปเชื่อว่าการเมือง หรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเท่านั้น และยังมีมองเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์อย่างชัดเจนจนเกินไป ทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาหรือความกระตือรือร้น ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ โดยมีความมุ่งหวังว่าผลการศึกษาวิจัย จะเป็นข้อมูลและสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของท้องถิ่นในการพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง มีการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ การร่วมตรวจสอบ และร่วมแก้ปัญหา เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการดำเนินงานขององค์กรจะดีหรือไม่เพียงใด ย่อมเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทั้งผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และประชาชน หากผลงานไม่เป็นไปตามที่วางไว้ผู้บริหารมีโอกาสปรับเปลี่ยน กลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย ในฐานะที่คลุกคลีกับภาคทางการเมืองของสถานที่แห่งนี้ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานให้เกิด

ประสิทธิผล เพื่อเป็นการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข และสร้างความกินดี อยู่ดี ให้กับประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อนำผลการวิจัยที่พบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขไปเสนอต่อผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลไปกำหนดนโยบาย และวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ดีขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนเป็นการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ (สัมพันธ์ เศษะอธิก และคณะ. 2546 : 34 - 36)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 6,208 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครชชี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามหน่วย

เลือกตั้งต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก

3. **ตัวแปรที่ศึกษา** ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายศัพท์เชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมทางการเมืองการปกครองของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่น โดยการไปใช้สิทธิทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง การตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งก่อนวันลงคะแนนเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยตนเอง การชักชวนผู้ใกล้ชิดและคนในครอบครัวไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชักชวนผู้มีสิทธิที่ไม่ใช่ญาติไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง การออกเสียงประชามติ การรณรงค์การเลือกตั้ง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ร่วมเป็นคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ในการเลือกตั้ง และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การมีส่วนร่วมประชุมในเวทีประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นการเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นและร่วมในการจัดทำแผนหรือโครงการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุม ตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ ในการบริหารงาน และการทำงานของบุคลากรในองค์กร

3. **ประชาชน** หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

4. **เทศบาล** หมายถึง เทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตามความคิดเห็น แนวคิด ทฤษฎี ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และค้นคว้างานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
5. บริบทของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมอย่างหนึ่งการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนที่เป็นไปในรูปแบบของผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมกระทำให้เกิดผลของกิจกรรมที่เข้าร่วมมิใช่เป็นผู้ร่วมคิดตัดสินใจหรือผู้ได้รับประโยชน์เท่านั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนาไม่ใช่กระทำถึงประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่ได้จัดทำขึ้น และหมู่บ้านหรือชุมชนมีกิจกรรมและวิธีดำเนินงานของตนเองอยู่แล้ว ประชาชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองได้ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสำหรับการกำหนดนโยบายการพัฒนาที่เป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผนการพัฒนาชุมชนในส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตนเอง นอกจากนี้ การกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนร่วมกันก็เป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแผนงาน โครงการดังกล่าว และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการบริการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมประเมินโครงการของชุมชน ซึ่งอาจเป็นไปได้โดยการมีส่วนร่วมแบบตัวแทนหรือเป็นไปได้โดยการได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คือ ทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสทราบความต้องการของกันและกันอย่างแท้จริงทำให้การดำเนินนโยบาย ของรัฐตอบสนองต่อประชาชนในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงหมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารงานของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีนักวิชาการ ที่มีความรู้หลายท่าน ได้ให้ความหมายหรืออธิบายไว้ ดังนี้

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2542 : 21) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่จะกระจายอำนาจจากผู้มีอำนาจที่แต่เดิมมักจะใช้อำนาจเหนือ (Power Over หรือ Power Against) ตามทฤษฎีผู้มีอำนาจชอบที่จะใช้อำนาจเหนือ เช่น แม่ซึ่งมีอำนาจมากกว่าลูก ก็มักจะใช้อำนาจเหนือลูก สั่งให้ลูกกลับบ้านก่อนค่ำ มาถึงวันหนึ่งลูกซึ่งโตขึ้นมาเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้ว ก็จะขอกลับบ้านดึก เพราะจะไปงานวันเกิดเพื่อน แม่ก็ยังใช้อำนาจเหนือให้กลับบ้านภายในหกโมงเย็น ถามว่าลูกสาวจะยังเชื่อและปฏิบัติตามไหม ตามทฤษฎีแล้ว หากผู้มีอำนาจยังใช้อิทธิพลเหนือไปเรื่อย ๆ อำนาจนั้น ๆ ก็จะใช้ ซึ่งบางครั้งสำคัญกว่าด้วยซ้ำไป ฉะนั้นแทนที่แม่จะใช้อำนาจเหนือ หันมาใช้อำนาจร่วมกับ (Power With) ลงมาพูดคุยกับลูก หาทางออกที่ดีกว่าแทนการสั่งอย่างเดียวลูกก็จะยินดีปฏิบัติและเชื่อฟังแม่ต่อไป

ธีระยุทธ บุญมี (2543 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง นิยามของคำว่า “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน และ โดยที่การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับมีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง

จันทนา สุทธิจารี (2548 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมาย กำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชนไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการ

นโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

จากความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ประชาชน มีความสัมพันธ์ และได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในองค์กร มาร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ กระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน ตลอดจน ร่วมพิจารณากำหนดปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตน

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วม คือการเปิด โอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชนเปิดโอกาสให้บุคคล ได้มีส่วนช่วยเหลือระหว่างกัน ด้วยจิตใจและอารมณ์ของ แต่ละบุคคลในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคม

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2549 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ เช่นเดียวกันการกำหนดนโยบายสาธารณะ หากประชาชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอปัญหาและความต้องการอันเป็นปัจจัยนำเข้า (Input) เข้าสู่กระบวนการทางการเมือง (Process) ย่อมจะทำให้ นโยบายที่กำหนดออกมา (Output) นั้น สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง ที่เรียกว่า “เกาฏุกที่คัน” ประชาชนก็จะได้รับการบรรเทาทุกข์ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วันชัย วัฒนศัพท์ (2550 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร หากมีข้อขัดแย้งกันมาก การปรึกษาหารือหรือการรับฟังความคิดเห็นเลย ๆ จะไม่เหมาะสม จำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่ระดับสูงกว่า คือการร่วมเจรจาหาข้อยุติหรือเจรจาโดยมีคนกลางกำกับกระบวนการ คนกลางที่มากำกับกระบวนการจะต้องไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ผู้ที่จะ

ทำหน้าที่ตัดสินใจคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายหรือคู่เจรจา หากทางออกที่ดีที่สุด โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจนทุก ๆ ฝ่ายพอใจ จึงจะถือว่าสัมฤทธิ์ผล ซึ่งการมีส่วนร่วมจะส่งผลดังนี้

1. ทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความหลากหลายเป็นไปได้ง่ายขึ้น รอบคอบเพราะเป็นการระดมแนวคิด จากบุคคลที่มีความหลากหลาย ทั้งความรู้และประสบการณ์

2. ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหายแก่เครือข่ายได้

3. เป็นการขจัดปัญหา มิให้การดำเนินนโยบายใด ๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้

4. ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ทำให้การบริหารเครือข่ายเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ขอความร่วมมือง่าย

5. การรวมตัวกันของบุคคลเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์และตรงเป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

จินตวีร์ เกษมสุข (2554 : 22 - 23) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อสังคมในลักษณะเป็นระดับการมีส่วนร่วม ที่มีความสำคัญแตกต่างกันออกไป สามารถสรุปได้เป็น 4 ระดับ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการ แจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับ แจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือ ระหว่างผู้ดำเนินการ โครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและ ตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้น ได้ใช้เวที สาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลาย รูปแบบ ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ จากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึง ลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็น ต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจ ได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่ ลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการ ซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมได้ 4 ขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

4.1 มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของ ชุมชน

4.2 มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา

4.3 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

4.4 มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานแสดงให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ ประชาชนในท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการเพื่อการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มดำเนินงาน โครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้มีโอกาสรับทราบข้อมูล และแสดงความคิดเห็น อันจะ ทำให้โครงการนั้นๆ เกิดประ โยชน์สูงสุดและส่งผลกระทบต่อทางสังคมให้น้อยที่สุด นอกจากนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับชุมชน หรือระดับประเทศนั้น ถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางของการพัฒนา วางแผน โครงการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของและยินยอม ปฏิบัติตามได้อย่างสมัครใจ และเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเป็น ไปในแนวทางที่สนองต่อความต้องการ ของประชาชนอย่างแท้จริง

การกำหนดวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ไม่ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิเสรีภาพหน้าที่ ตามระบอบการเมืองการปกครองที่ไม่ไปก้าวก่ายหรือก่อความ

เคือคร้อนแก่อู้้อนหรือสังคมส่วนรวม การมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยจากค่านิยมดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปหลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของค่าน่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหารเน่นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกันอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีความยืดหยุ่นได้ กล่าวคือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใสและค่าน่าถึงความต้องการทรัพยากรของผู้นมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

รูปแบบและประเภทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมของกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถไปมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการหลายท่านเสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารไว้หลายท่านหลายรูปแบบ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นหัวใจสำคัญของการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีทั้งโดยตรง และโดยอ้อม และยังมีประชาชนอีกจำนวนหนึ่งพอใจที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวทางการเมือง การมีส่วนร่วมสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท ในการนี้มีนักวิชาการได้แยกไว้ ดังนี้

ไพโรจน์ พลเพชร และชลัท ประเทืองวัฒนา (2546 : 10) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ดังนี้

1. การให้ข้อมูล เช่นการร้องเรียน การชุมนุมสาธารณะ เสนอแนะแนวความคิดเห็น การอภิปราย การร่วมสัมมนา
2. การร่วมปรึกษาหารือ หรือการประชาพิจารณ์
3. การร่วมตัดสินใจ เป็นในรูปแบบคณะกรรมการในหน่วยงานของรัฐ
4. ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจด้วยตนเอง แบบลงประชามติ

ลิขิต ชีรวะลิน (2546 : 9) ได้กล่าวถึง กรอบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 4 กรอบ คือ กรอบที่ 1 ได้แก่ สิทธิเสรีภาพของประชาชน การมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ กรอบที่ 2 ได้แก่ การเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจของผู้ปฏิบัติงานทางการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยหน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย กรอบที่ 3 ได้แก่ การควบคุมการใช้อำนาจ ประชาชนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติที่มีไว้ในรัฐธรรมนูญ และกรอบที่ 4 ได้แก่ การเมืองภาคประชาชน หรือมีการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรัฐมีหน้าที่ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

สัมพันธ์ เศรษฐกิจ และคณะ. (2546 : 34 - 36) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ตั้งแต่รัฐธรรมนูญประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ประชาชนไปเลือกตั้งทุกระดับมีตั้งแต่ร้อยละ 30-80 การลงคะแนนเลือกตั้งเป็นไปด้วยความคลั่งและตื่นตัวมากขึ้น ยกเว้น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในบางครั้งมีผู้ไปใช้สิทธิน้อยกว่าระดับชาติ การไขว่คว้าหาคนดี มีความสามารถ ซื่อสัตย์ จริงใจต่อการพัฒนา ใกล้ชิดชาวบ้าน เป็นสิ่งที่ประชาชนต้องการ ประกอบกับการเดินทาง สะดวกสบายขึ้น ผู้สมัครเป็นที่รู้จัก และประชาชนเริ่มนิยมพรรคการเมืองมากกว่าเลือกตัวบุคคล อย่างไรก็ตามการรับเงินบริจาคหัวคะแนนของผู้สมัครยังเหมือนเดิม ทำนอง "เงินไม่มากไม่เป็น" ยังเป็นคำพูดที่แฝงความจริง และผู้ใช้สิทธิเกิดจากการจัดตั้ง

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือขอความช่วยเหลือ เพื่อแก้ไขปัญหาความร้อน และให้องค์กรปกครองท้องถิ่น รับเรื่องแล้วนำไปจัดทำแผนปฏิบัติงานต่อไป โดยมีเพียงชาวบ้านที่เป็นกรรมการตรวจรับงาน หรือกิจกรรมที่ได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินงานเท่านั้นที่มีส่วนรวม

ขณะที่คณะผู้บริหารเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา และประเพณีต่างๆ เช่น มหกรรมประเพณีของคีอีสาน งานวันหัวผักกาด เทศกาลขึ้นเขาประจำปี งานปลาจ่อมข้าวหอมมะลิ การปรับปรุง ภูมิทัศน์พื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายจึงจะประสบความสำเร็จ เทศบาลขนาดใหญ่ 2 แห่ง มีการจัดทำแผนโดยผู้เกี่ยวข้องไม่กี่คน ประชาชนบางคนได้ร่วมเป็นที่ปรึกษาในเรื่องการพัฒนาการเมือง การปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนเรื่องการวางแผนประชาชนไม่มีส่วนร่วม ต่อมามีการจัดทำเป็นแผนประจำปี และ 5 ปี ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ในทุกสาขาอาชีพ แต่พอแผนเข้าสู่ระบบ คณะกรรมการและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาล แผนบางส่วนจะถูกบรรจุไว้และนำไปปฏิบัติจริง

เทศบาลตำบลบางแห่งได้ออกแบบสอบถามและนำกลับมา 200 ชุด แต่ไม่นำมาประกอบการวางแผน มีการจัดทำผู้รับฟังความคิดเห็น จัดประชุมสังกักร่วมชุมชน มีเวทีประชาธิปไตย แต่การเข้ามามีส่วนร่วมและการนำข้อคิดเห็นไปใช้ในการวางแผน ยังอยู่ในระดับผู้นำชุมชน แม้ว่าบางแห่งมีการจัดตั้งเวทีประชาชน แต่การนำความคิดเห็นของชาวบ้านไปวางแผนจริง ๆ ยังไม่มี

ส่วนผู้นำชุมชนเน้นการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจกับชาวบ้านทั่ว ๆ ไปในเรื่องการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัวชาวบ้านและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

การวางแผนหรือนโยบายต่าง ๆ จึงเป็นแบบบนลงล่าง การทำงานของ อบจ. เทศบาล อบต. ยั่งยืน ทำงานกิจกรรมเฉพาะหน้า และยังขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และติดตาม ตรวจสอบจากภาคประชาชน

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ

3.1 มีเวทีประจำเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง ตัวแทนชุมชนมีลักษณะการเข้าร่วมมากกว่ามีส่วนร่วมตัดสินใจ มีความพยายามเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร มีการติดตั้งหอกระจายข่าวทุกชุมชน จัดทำศูนย์ข้อมูลข่าวสารประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน แต่จริง ๆ ชุมชนไม่รู้จักจะตรวจสอบเรื่องอะไร ส่วนใหญ่เป็นการตรวจสอบแผนงาน/โครงการด้าน โครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก

3.2 มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบบางโครงการ เช่น การสร้างถนนคอนกรีต การตรวจสอบนโยบายหาเสียงว่ามีการนำมาปฏิบัติหรือไม่ ตรวจสอบการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

3.3 มีการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. แผนพัฒนาตำบล การใช้จ่ายงบประมาณ ความโปร่งใส และการจัดการโครงการทุกอย่าง

3.4 มีการติดตาม สอบถามสมาชิก อบต. ในหมู่บ้านว่า แต่ละปีได้โครงการอะไรบ้าง และสนใจผลงานของสมาชิกว่าทำอะไรบ้าง

3.5 มีส่วนแสดงความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งสถานที่ก่อสร้าง สำนักงานเทศบาลและตลาดได้รุ่ง แต่ไม่มีส่วนตัดสินใจในการย้ายสถานที่และพัฒนาให้ดีขึ้น ด้านการตรวจสอบ ประชาชนไม่รู้เรื่องการทำงานของเทศบาล และไม่ตื่นตัวในการตรวจสอบและคิดว่าไม่มีฐานะ

3.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทั่วไป ประชาชนไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบการทำงานและขาดความตื่นตัวในเรื่องนี้

โดยทั่วไปการที่ประชาชนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทำให้คู่แข่งทางการเมืองจะต้องแสดงความรู้ ความสามารถ และการเป็นคนมีคุณธรรม เพื่อขอรับความไว้วางใจหรือขอฉันทานุมัติจากประชาชนให้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น การใช้สิทธิเลือกตั้งแม้จะเป็นการแสดงออกในลำดับพื้นฐานของการเกี่ยวพันทางการเมืองแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นการแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นับว่าสำคัญมาก

เมตต์ เมตต์การุณจิตต์ (2547 : 18) ได้กล่าวถึง ประเภทการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ว่า การมีส่วนร่วมเทียม คือประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจอย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี คือประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือการใช้อำนาจและบทบาทของประชาชนผ่านตัวแทน การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปมี 2 ประเภท ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยตรง เช่น การเสนอแนะ การให้ข้อคิด ร่วมคิดตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ จำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และการมีส่วนร่วมทางอ้อม เช่น การบริจาค ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงานเข้าร่วมสมทบ ไม่รวมประชุมแต่ยินดีให้ความร่วมมือ

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2550 : 27-28) ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของทางการเมืองของประชาชนไว้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในระดับเบื้องต้น เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง ร่วมพูดคุยอภิปรายเรื่องราวทางการเมืองและสถานการณ์ปัจจุบัน ร่วมลงชื่อเพื่อเสนอเรื่องราวหรือประชาพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในทางการเมือง รวมกลุ่มเล็กๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง
2. การมีส่วนร่วมในระดับกลาง เช่น ร่วมเดินขบวนเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม ร่วมปราศัยในการชุมนุมเรียกร้องเรื่องราว ร่วมลงชื่อเพื่อเสนอให้ฝ่ายที่มีอำนาจตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมอดข้าวประท้วงหรือร่วมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเรียกร้อง
3. การมีส่วนร่วมในระดับสูง เช่น ร่วมลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ร่วมก่อตั้งพรรคการเมืองร่วมก่อตั้งรัฐบาล
4. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการกระจายอำนาจและทรัพยากรต่างๆ ที่ไม่เท่าเทียมกันอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและวิธีการที่ประชาเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อคน

โดยที่กล่าวถึงข้างต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จึงหมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชนเพื่อทุกๆ คนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพล และจัดเป็นกระจายอำนาจและเปิดต่อการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของประชาชนในกระบวนการทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนประกอบขึ้นด้วยกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เริ่มต้นตั้งแต่การเป็นผู้มีความสนใจในกิจกรรมทางการเมือง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสื่อสาร การติดตาม การรับข่าวสาร การอภิปราย การแลกเปลี่ยน การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การติดต่อกับผู้เกี่ยวข้องทางการเมือง การร่วมกิจกรรมในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การจัดตั้งรวมกลุ่มทางการเมือง ร่วม

กิจกรรมกับพรรคการเมือง และการทำงานกับพรรคการเมือง การสมัครรับเลือกตั้งและการดำรงตำแหน่งทางการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง

ระบบการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจแบบสองทางระหว่างฝ่ายที่เป็นผู้ปกครอง และฝ่ายผู้ถูกปกครอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปกครองซึ่งเป็นสถาบันทางการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้อำนาจในการปกครองประเทศ ระบบการเมืองการปกครองเป็นแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมก่อให้เกิดข้อตกลง รวมทั้งมีอำนาจในการบังคับสมาชิกในสังคมให้ปฏิบัติตาม

ความหมายของการเมืองการปกครอง

การเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน และการใช้อำนาจที่ได้มาเพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชน ส่วนการปกครองเป็นการทำงานของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะดำเนินการตามกฎหมายและนโยบายที่รัฐมอบให้ดำเนินการ โดยมุ่งที่จะสร้างความผาสุก ความเป็นระเบียบ ความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคมภายใต้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการ มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2550: 16) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการเมืองการปกครอง หมายถึงแบบแผนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่ก่อให้เกิดข้อตกลงใจรวมทั้งมีอำนาจบังคับสมาชิกในสังคมให้ต้องปฏิบัติในปัจจุบัน การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินและการใช้อำนาจที่ได้มาเพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนหรืออาจมีความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อที่จะกำหนดแนวทางข้อบังคับ หรือนโยบายให้คนในสังคมปฏิบัติตามและอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ส่วนการปกครองหมายถึง การทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจทั้งหลาย ตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล

ชลธิศ ชีระจิตติ (2551 : 278 - 280) ได้กล่าวไว้ว่า การเมืองในความหมายที่ผูกติดกับระบบการเมืองและหรือรัฐการเมือง หมายถึง การจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าหรือทรัพยากร โดยมีอำนาจที่เป็นที่ยอมรับกันมาทำให้เกิดการปฏิบัติตาม หรือการเมืองเป็นเรื่องของการที่มีคนกลุ่มหนึ่งใช้อิทธิพลต่อคนอีกกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม การเมืองจึงเป็นกิจกรรมและกระบวนการที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมบรรลุถึงข้อตกลงทางผลประโยชน์ร่วมกัน นั่นก็คือ เป้าหมายในการจัดสรรทรัพยากร และสิ่งที่มีคุณค่าร่วมกันในสังคม

ซึ่งเป็นมิติหนึ่งของพฤติกรรมความสัมพันธ์หรือสถาบันของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การใช้สิทธิพล การใช้อำนาจและอำนาจหน้าที่ภายในระบบการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเมืองเป็นเรื่องของการก่อร่างสร้างและแบ่งปันอำนาจภายในระบบการเมืองหรือภายในรัฐ ซึ่งจากมิติของการแสวงหาและแบ่งปันอำนาจดังกล่าวนี้ การเมืองจะมีความหมายแคบลงมาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง แต่การจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมโดยรัฐหรือผู้มีอำนาจและอิทธิพลนั้น ไม่ว่าจะด้วยวัตถุประสงค์ใด อาจมองได้ว่าเป็นเรื่องของการครอบงำ หรือการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ผ่านสถาบันต่างๆ ของรัฐ สะท้อนให้เห็นลักษณะของรัฐซึ่งเป็นชุมชนของมนุษย์ในพื้นที่อันมีเขตแดนที่แน่นอน สามารถใช้กำลังและความรุนแรงบนพื้นฐานของการอ้างความชอบธรรม หรือเป็นที่ยอมรับได้

อมร จันทรสมบูรณ์ (2551 : 27 - 28) ได้กล่าวไว้ว่า การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองตนเองของประชาชน โดยผ่านการเลือกสมาชิกผู้แทนราษฎรไปบริหารและดูแลเรื่องกฎหมาย เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่และโดยการตรวจสอบควบคุมดูแลของประชาชนโดยตรงหรือการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน เช่น การยื่นเสนอหรือแก้ไขกฎหมาย การยื่นถอดถอนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบ การแสดงความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์ การออกเสียงในการทำประชามติ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2554 : 16) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครอง หมายถึง การใช้อำนาจอธิปไตยตามกฎหมายในการบริหารและจัดการประเทศ การปกครองมีหลายรูปแบบ เช่น การปกครองแบบประชาธิปไตย และการปกครองแบบเผด็จการ นอกจากนี้การปกครองยังมีได้หลายระดับ เช่น การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาค และการปกครองส่วนท้องถิ่น คำจำกัดความของการเมืองที่ชัดเจนและรัดกุมมากที่สุดเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมียุติบาล คนเราจึงต้องแบ่งออกเป็นสองพวกใหญ่ๆ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่บังคับกับผู้ถูกบังคับเสมอ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ระบบการเมืองการปกครอง เป็นแบบแผนเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันโดยมีกฎเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติและใช้ชีวิตร่วมกัน และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน ผ่านการเลือกตั้งเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมียุติบาลผู้ที่ทำหน้าที่บังคับกับผู้ถูกบังคับเสมอ โดยใช้อำนาจเพื่อสร้างความสุขแก่ประชาชนโดยมีการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าทางสังคม

การเมืองจึงเป็นกิจกรรมและกระบวนการที่เกิดขึ้น เพื่อให้สังคมบรรลุถึงข้อตกลงทางผลประโยชน์ร่วมกัน มีการตรวจสอบควบคุมดูแลของประชาชน

ประเภทของระบบการเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครอง ในปัจจุบันมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันมากและเป็นเรื่องใกล้ตัวของทุกคน ทุกคนควรตระหนักถึงหน้าที่ของตนต่อการปกครอง ในฐานะประชาชนต้องตื่นตัวทางการเมือง รักษาผลประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม การปกครองที่รัฐหรือประเทศต่างๆ ในโลก ใช้อายุมี 2 ระบบ คือ ระบบการเมืองการปกครองแบบเผด็จการ และระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่วนการเมืองในระบบเผด็จการ ชาญชัย แสงศักดิ์. (2553 : 42 - 43) กล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

1. ระบบการเมืองการปกครองในระบบเผด็จการ

ระบบเผด็จการ เป็นรูปแบบการปกครองแบบอิตาเลียน โดยตรงข้ามกับระบบประชาธิปไตย ผู้ปกครองจะมีอำนาจสูงสุดในการปกครอง โดยไม่สนใจสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การได้มาของการเป็นผู้นำในระบบเผด็จการ มักจะเกิดจากการปฏิวัติหรือรัฐประหาร ซึ่งรัฐบาลอยู่ภายใต้การบริหารของบุคคลเพียงคนเดียว หรือ ผู้เผด็จการ โดยไม่มีการสืบทอดตำแหน่งตามสายเลือด คำว่า เผด็จการ อาจมีได้หลายความหมาย เช่น ผู้เผด็จการของสาธารณรัฐโรมัน ซึ่งมีอำนาจปกครองเบ็ดเสร็จในยามฉุกเฉินของบ้านเมือง ซึ่งอำนาจจากการใช้ตำแหน่งดังกล่าวไม่ต้องมีเหตุผลหรือไม่ต้องรับผิดชอบแต่อย่างใด มีอำนาจอยู่เหนือกฎหมาย และถือว่าการกระทำทั้งหมดนั้นไม่ผิดกฎหมายย้อนหลัง หรืออาจหมายถึงรัฐบาลซึ่งปกครองโดยบุคคลเพียงคนเดียว หรือคณะบุคคลเพียงส่วนน้อย และอีกความหมายหนึ่ง คือ การปกครองซึ่งรัฐบาลมีอำนาจเด็ดขาด ไม่ถูกจำกัด โดยกฎหมาย รัฐธรรมนูญ หรือปัจจัยทางสังคมหรือการเมืองอื่นภายในรัฐนั้น

นอกจากนั้น ชาญชัย แสงศักดิ์ (2553 : 42 - 43) ได้ให้ความหมายของระบบเผด็จการไว้ว่า ระบบเผด็จการเป็นการปกครองที่มีลักษณะเด่นอยู่ที่การรวมอำนาจการเมืองการปกครองไว้ที่บุคคลเพียงคนเดียวหรือคณะเดียวหรือพรรคเดียว โดยบุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวสามารถใช้อำนาจนั้นควบคุมบังคับประชาชนได้โดยเด็ดขาด หากประชาชนคนใดคัดค้านผู้นำหรือคณะผู้นำก็จะถูกลงโทษให้ทำงานหนักหรือถูกจำคุก ซึ่งระบบเผด็จการสามารถแยกรูปแบบการปกครองออกเป็น 3 แบบ คือ เผด็จการทหาร เผด็จการฟาสซิสต์ และเผด็จการคอมมิวนิสต์ ดังต่อไปนี้

1. ระบบเผด็จการทหาร หมายถึง ระบบเผด็จการที่คณะผู้นำฝ่ายทหารเป็นผู้ใช้อำนาจ

เผด็จการในการปกครอง โดยตรงหรือโดยอ้อม และมักจะใช้กฎอัยการศึกหรือรัฐธรรมนูญที่คณะของตนสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการปกครอง โดยทั่วไปคณะผู้นำทหารมักจะใช้อำนาจ

เผด็จการปกครองประเทศเป็นการชั่วคราว ระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือหลังจากล้มเลิกระบอบประชาธิปไตย โดยมีเป้าหมายเพื่อจักษุคุกคามบางอย่างต่อความมั่นคงของรัฐส่วนมากแล้วเมื่อเหตุการณ์ความวุ่นวายต่างๆ สงบลง

2. ระบอบเผด็จการฟาสซิสต์ หมายถึง ระบอบเผด็จการที่ผู้นำคนหนึ่งซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มนักธุรกิจและกองทัพให้ใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศ ผู้นำในระบอบการปกครองเผด็จการฟาสซิสต์มักจะมีลัทธิการเมืองที่เรียกกันว่า ลัทธิฟาสซิสต์ เป็นลัทธิชั้นนำในการปกครองและมุ่งที่จะใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศเป็นการถาวร โดยเชื่อว่าระบอบการปกครองแบบนี้เหมาะสมกับประเทศของตน และจะช่วยให้ประเทศของตนมีความเจริญก้าวหน้าโดยเร็ว

3. ระบอบเผด็จการคอมมิวนิสต์ หมายถึง ระบอบเผด็จการที่พรรคคอมมิวนิสต์เพียงพรรคเดียวได้รับการยอมรับ หรือสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลต่าง ๆ และกองทัพให้เป็นผู้ใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศ คณะผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์เชื่อว่า ระบอบเผด็จการคอมมิวนิสต์เป็นรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับประเทศของตน และจะช่วยทำให้ชนชั้นกรรมาชีพเป็นอิสระจากการถูกกดขี่โดยชนชั้นนายทุน รวมทั้งทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าและเข้มแข็งทัดเทียมกับต่างประเทศได้เร็วกว่าระบอบการปกครองแบบอื่น ระบอบเผด็จการคอมมิวนิสต์มีความแตกต่างจากรบอบเผด็จการทหารอยู่ข้อหนึ่งที่สำคัญ คือ ระบอบเผด็จการทหารจะควบคุมเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนเท่านั้น แต่ระบอบเผด็จการคอมมิวนิสต์จะใช้อำนาจเผด็จการควบคุมกิจกรรมและการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

ข้อดีของการปกครองแบบเผด็จการ

1. รัฐบาลสามารถดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใน หรือภายนอกประเทศได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ โดยผู้นำมีอำนาจ ไม่ต้องฟังเสียงสนับสนุน หรือคัดค้านจากประชาชน
2. รัฐบาลสามารถแก้ปัญหาคือความเดือดร้อนของประชาชน รวมทั้งภัยในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนจำนวนมากได้ดี เพราะรัฐเป็นผู้ดำเนินการ
3. ทำให้ประชากรในประเทศเกิดวินัยในสังคมมากขึ้น

ข้อจำกัดของการปกครองแบบเผด็จการ

1. อาจเกิดความผิดพลาดจากการบริหารประเทศชาติ เพราะประชาชนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ได้แย้งหรือคัดค้าน ดังนั้น หากผู้นำบริหารผิดพลาดย่อมส่งผลเสียหายต่อประเทศและประชาชนอย่างร้ายแรง

2. ประชาชนไม่มีสิทธิเสรีภาพ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และครอบครัว เพราะหากฝ่าฝืนจะต้องมีความผิดและรับโทษ

3. การดำเนินกิจกรรมต่างๆ จะเป็นไปตามนโยบายของพรรคการเมืองที่คุมอำนาจการบริหารประเทศเพียงพรรคเดียว ประชาชนส่วนรวม ไม่มีอำนาจโต้แย้ง คัดค้าน หรือได้ร่วมกำหนดนโยบาย รัฐจึงต้องคอยสอดส่องติดตามความเคลื่อนไหวของผู้คัดค้าน ไม่เห็นด้วยรวมทั้งลงโทษบุคคลที่เป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา

ประเทศที่ใช้ระบบการเมืองการปกครองแบบเผด็จการนี้ มักจะเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองภายในประเทศ รวมถึงประเทศกำลังพัฒนา ประเทศที่ได้รับเอกราช มักจะประสบกับปัญหามากมาย เช่น ความแตกแยกในระหว่างกลุ่มผู้นำ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐขาดสถาบันทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ ระบบราชการเต็มไปด้วยพวกพ้อง เป็นระบบบอกลีทธิไม่รับผิดชอบต่อความทุกข์สุขของประชาชน ความปั่นป่วนวุ่นวายจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนรวมกลุ่มกันทวงสิทธิ์ที่พวกตนควรจะได้รับ เผด็จการในการทำรัฐประหารยึดครอง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของเผด็จการทหาร สาเหตุที่บรรดาเผด็จการทหารมักจะอ้างในการทำรัฐประหารยึดอำนาจเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

2. ระบบการเมืองการในระบบประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่ง ซึ่งบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง ผู้เป็นเจ้าของอำนาจคือประชาชน โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนโดยตรงหรือผ่านผู้แทนที่ตนเลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ประชาธิปไตยยังเป็นอุดมคติที่ว่าพลเมืองทุกคนในชาติร่วมกันพิจารณากฎหมายและการปฏิบัติของรัฐ และกำหนดให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน ในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางการเมือง

คณิน บุญสุวรรณ (2542 : 25) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองตนเองของประชาชน โดยผ่านการเลือกสมาชิกผู้แทนราษฎรไปบริหารและดูแลเรื่องกฎหมาย เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่และโดยการตรวจสอบควบคุมดูแลของประชาชน โดยตรงหรือการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน เช่น การยื่นเสนอหรือแก้ไขกฎหมาย การยื่นถอดถอนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบ การแสดงความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์ การออกเสียงในการทำประชามติ ระบบประชาธิปไตยนี้มีลักษณะเด่นอยู่ที่การแข่งขันอย่างเสรีระหว่างกลุ่มหรือพรรคการเมืองต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนส่วนมากในประเทศให้เป็นรัฐบาล ทำหน้าที่บริหารกิจการต่าง ๆ ของประเทศตามนโยบายที่กลุ่มหรือพรรคการเมืองนั้น ๆ ยึดหลักการประชาธิปไตยเป็นหลักในการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองการปกครอง

สุรพล นิติไกรพจน์ (2548 : 12) ได้กล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตย คือการปกครองโดยประชาชน ซึ่งประชาชนเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย ฉะนั้นการปกครองสังคมจึงต้องถ้อยมติปวงชนเป็นใหญ่ หรือที่กล่าวว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนนั่นเอง และดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงยอมเป็นการปกครองที่ดีที่สุดสำหรับประชาชนทุกคนในปัจจุบัน โดยที่ระบอบการปกครองทั้งหลายก็ต่างต้องการให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่ประชาชนผู้ถูกปกครอง ดังนั้นถ้าเมื่อประโยชน์ของประชาชนคือเป้าหมายของการปกครอง ก็ย่อมไม่มีระบอบใดที่ยิ่งไปกว่าการให้ประชาชนทั้งหลายซึ่งจะได้ประโยชน์จากการปกครองนั้น เป็นผู้ใช้อำนาจจัดการปกครองโดยตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

ความหมายของประชาธิปไตยจึงมักเน้นไปที่การเข้ามีส่วนร่วมหรือเสียงของประชาชนในเมื่อระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ใช้อำนาจที่ผ่านทางองค์กรทางการเมืองต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน จึงมีความสำคัญมากให้ประชาชนร่วมดำเนินการเพื่อสร้างสรรค์สังคมของตนเอง โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่แทน เพื่อให้รัฐบาลรับทราบถึงปัญหา ยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรี การปกครองระบอบนี้ถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน และอำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน

หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ผู้ที่จะได้อำนาจปกครองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ รัฐบาลจะต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกัน ในการที่จะได้รับบริการทุกชนิดที่รัฐจัดให้แก่ประชาชน เพื่อขจัดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ เพื่อความสงบสุขของประชาชนหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (ธเนศวร์ เจริญเมือง. 2550 : 17) ยึดหลักการดังต่อไปนี้ คือ

1. หลักอำนาจอธิปไตยโดยปวงชน กล่าวคือประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ร่วมกัน
2. หลักอำนาจอธิปไตยโดยปวงชน กล่าวคือประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเลือกตัวแทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา
3. หลักอำนาจอธิปไตยโดยปวงชน กล่าวคือผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศต้องปกครองเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่มิใช่เพื่อหมู่คณะของตนเอง
4. หลักเหตุผล ระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายอย่างกว้างขวาง

5. หลักเสียงข้างมาก เมื่อมีการอภิปรายแสดงข้อคิดเห็นกันแล้วการหาข้อยุติต้องเกิดจากการออกเสียงลงคะแนนเสียง มติของที่ประชุมเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องยอมรับ
6. หลักความยินยอม เป็นการยอมรับฉันทานุมัติจากปวงชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยให้เข้ามาทำหน้าที่แทนใช้อำนาจของประชาชนภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด
7. หลักประนีประนอม เมื่อเกิดข้อขัดแย้งไม่มากนัก ก็อาจมีการประนีประนอมโดยยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นเกณฑ์โดยไม่ต้องมีการลงคะแนนเพื่อหาข้อยุติ
8. หลักความเสมอภาค ประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่ามนุษย์เกิดมามีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเสมอภาค
9. หลักเสรีภาพ ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องให้เสรีภาพแก่ปวงชนภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การชุมนุม การศึกษาอบรม การรวมตัวกันเป็นสมาคม
10. หลักการปกครองตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนหรือท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองตนเองเพราะประชาชนในท้องถิ่นย่อมสามารถรู้ถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ดีกว่าบุคคลอื่น

จากเดิมความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยว่า เป็นระบอบที่ประชาชนเป็นผู้ถืออำนาจสูงสุดในการปกครองตนเองเช่นนี้ ในสมัยปัจจุบันได้ถูกผนวกเพิ่มเติมความหมายเข้าไปโดยผลิตผลของขบวนการความคิดเสรีนิยม ในเรื่องความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในฐานะที่เกิดขึ้นเป็นมนุษย์ด้วยกัน ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งประชาชนเป็นผู้ทรงอำนาจในการปกครองนั้น ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกัน กำเนิดหรือฐานะอันตรของบุคคลย่อมไม่ก่อให้เกิดเอกสิทธิ์แต่อย่างใด

ประเภทการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

อุดมการณ์ทางการเมืองแต่ละประเทศแตกต่างกัน ทั้งเป็นผลมาจากวิวัฒนาการหรือภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ อุดมการณ์ทางการเมืองมีส่วนกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลแต่ละเชื้อชาติ แต่ละชนชั้นให้แตกต่างกันออกไป อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จะกระตุ้นให้ประชาชนสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองแบบชาตินิยม จะส่งเสริมให้ประชาชนรักชาติ มีความศรัทธาเชื่อฟังผู้นำ อุดมการณ์ทางการเมืองเผด็จการ มีอิทธิพลการสอนให้ประชาชนเชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งผู้นำ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่เชื่อฟัง ไม่ยอมรับอำนาจก็จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง

ระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. การปกครองแบบรัฐสภา

2. การปกครองแบบประธานาธิบดี
3. การปกครองแบบกึ่งประธานาธิบดี

การปกครองแบบรัฐสภา

ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (Parliamentary System) คือ การมีเฉพาะผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียวหรืออาจมี 2 สภาก็ได้ มีทั้งสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาซึ่งเป็นสภาของผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนมากสมาชิกได้มาจากการแต่งตั้ง แต่สมาชิกวุฒิสภาในบางประเทศก็มาจากการเลือกตั้ง และมีอำนาจบริหารในการให้ความเห็นชอบหรือจัดตั้งรัฐบาล จากสมาชิกสภากลุ่มหรือพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากสนับสนุนจะได้สิทธิในการจัดตั้งรัฐบาล เพื่อทำหน้าที่บริหารบ้านเมือง แต่รัฐบาลจะต้องอยู่ในความควบคุมของสมาชิกรัฐสภา

สุขุม นवलสกุลและคณะ (2550 : 14 - 15) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญของการปกครองระบอบรัฐสภา คือ

1. ตำแหน่งประมุขของประเทศแยกออกจากตำแหน่งบริหาร ในระบอบรัฐสภานี้ ประมุขของประเทศมีหน้าที่ในฐานะประมุขเพียงอย่างเดียว ไม่มีบทบาทหรือ อำนาจในการบริหาร ประมุขของประเทศนี้จะมาจากการสืบเชื้อสายตามราชวงศ์ ของระบบกษัตริย์ก็ได้ หรืออาจจะเป็นคนธรรมดาที่ได้รับเลือกตั้งในเป็นประมุขตาม กำหนดเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ ประมุขของรัฐจะมาทำหน้าที่เป็นประธานในพิธีการ (Ceremonial) ของรัฐ เป็นผู้รับรองทูตต่างประเทศ หรือลงนามประกอบกฎหมายต่างๆ รัฐสภาจึงเป็นสถาบันทางการเมืองเพียงแห่งเดียวที่คนธรรมดาจะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองได้

2. ตัวแทนของประชาชนทำหน้าที่นิติบัญญัติ จากการที่รัฐสภาเป็นสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชน ตามหลักการนี้แล้วรัฐสภาจึงมีอำนาจสูงสุด ถึงกับมีการกล่าวกันในประเทศอังกฤษว่ารัฐสภาของอังกฤษเป็นสถาบันที่มีอำนาจสูงสุดในประเทศ รัฐสภามีอำนาจที่จะไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ เพราะรัฐสภาจะเป็นผู้เลือกรัฐบาลขึ้นมาทำหน้าที่บริหาร เมื่อถึงเวลาที่รัฐสภาไม่ไว้วางใจรัฐบาล รัฐบาลจึงต้องออกจากตำแหน่ง แต่ในขณะที่เดียวกันคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาลก็มีสิทธิที่จะยุบสภาได้ ซึ่งถือเป็นการล้างไพ่ คือล้มทั้งฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติไปในตัว เป็น การคืนอำนาจให้แก่ประชาชน อย่างไรก็ตามสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในระบอบรัฐสภานี้ก็คือการที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาลต่างหากที่ดูเหมือนว่าจะมีอำนาจที่แท้จริง ทั้งในทางบริหารและนิติบัญญัติ ทั้งนี้เพราะคณะรัฐมนตรีมักจะคุมเสียงข้างมากใน พรรคการเมืองของรัฐสภา ด้วยเหตุนี้หากนักการเมืองใน พรรคการเมืองทางฝ่าย รัฐบาลมีความสามัคคีไม่แตกแถว อำนาจของรัฐบาลก็จะมีความมั่นคงสูงมาก

3. คณะรัฐบาลมาจากรัฐสภา หลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่งของรัฐบาลรูปแบบนี้คือ คณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่ต้องมาจากสมาชิกรัฐสภา เพราะถือว่าสมาชิกรัฐสภา มาจากประชาชน ดังนั้นนายกรัฐมนตรีจึงต้องเป็นตัวแทนจากประชาชนด้วย สำหรับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเรากำหนดให้นายกรัฐมนตรีมาจากพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในรัฐสภา เราจึงเห็นได้ว่า นายกรัฐมนตรีและรัฐบาลจะทำหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการบริหารประเทศ

4. การคงอยู่ของรัฐบาลขึ้นอยู่กับความไว้วางใจของรัฐสภา กล่าวคือถ้ารัฐสภาไม่รับรองนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดใด คณะรัฐมนตรีชุดนั้นก็จะต้องลาออกจากตำแหน่ง หรือยุบสภา เพื่อให้มีการจัดเลือกตั้งใหม่อีกครั้งหนึ่ง และการที่คณะรัฐมนตรีจะคงอยู่หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้ง ครั้งต่อไป ดังนั้นการปกครองในรูปแบบนี้จึงถือได้ว่า องค์การนิติบัญญัติมีอำนาจ สูงสุดตามหลักปรัชญาที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยมีตัวแทนไป ควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น

เมื่อพิจารณาถึงหลักการต่าง ๆ ของระบบรัฐสภาแล้ว จะเห็นว่าระบบนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังต่อไปนี้

ข้อดีของระบบรัฐสภา

ตามทฤษฎีแล้ว ในระบบรัฐสภานี้ รัฐสภามี อำนาจมากกว่ารัฐบาลแต่ในความเป็นจริงพบว่าหากรัฐบาลมีความมั่นคงก็จะสามารถควบคุมรัฐสภาได้จากการที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมาจากแหล่งเดียวกัน คือรัฐสภา ด้วยเหตุนี้ในการปฏิบัติงานของรัฐบาลจึงมักดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เช่นรัฐบาลของประเทศไทยในปัจจุบันคุมเสียงข้างมากในรัฐสภาได้ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็น กฎหมายต่างๆ ที่มาจากนโยบายของพรรครัฐบาลเช่น พระราชบัญญัติบรรษัทสินทรัพย์แห่งประเทศไทย แนวนโยบายในการปราบปรามยาเสพติด หรือนโยบายประกันสุขภาพของประชาชน ก็สามารถผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาได้อย่างไม่ยากเย็นเกินไปนัก เพราะรัฐบาลคุมเสียงข้างมากในรัฐสภาดังที่กล่าว ไปแล้ว นอกจากนี้ระบบนี้ยังป้องกันไม่ให้รัฐบาลใช้อำนาจเกินขอบเขต ด้วยการที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อการทำงานของรัฐมนตรี หากรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งในรัฐบาล กระทำ การเกินขอบเขต รัฐสภาสามารถตั้งกระทู้ถามความบริสุทธิ์ของรัฐมนตรีคนนั้น ๆ ได้เสมอ

ข้อเสียของระบบรัฐสภา

ข้อจำกัดของระบบรัฐสภานี้เกิดมาจากการที่ระบบรัฐสภานี้เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ ซึ่ง พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งมาก หากนำ ระบบนี้ไปใช้ในประเทศที่พรรคการเมืองไม่มีความเข้มแข็ง คือหัวหน้าพรรคการเมืองไม่สามารถคุมสมาชิกพรรคการเมืองได้อย่างที่เรียกว่ามีหลายความคิดต่างกัน ทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดตั้งรัฐบาล ทำให้รัฐบาลที่ได้ไม่มั่นคงเพราะเป็น

รัฐบาลผสม แต่ละพรรคจึงพยายามที่จะรักษาผลประโยชน์ของตัวเอง นำ ไปสู่การยุบสภาครั้งแล้ว ครั้งเล่า การบริหารประเทศก็ไม่เกิดสัมฤทธิ์ผล

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2554 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตยระบบรัฐสภาเป็น ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน ซึ่งรัฐบาลได้รับแต่งตั้งจากผู้แทน ขัดกับการปกครองแบบ ประธานาธิบดี อันมีประธานาธิบดีที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามา เป็นทั้งประมุขแห่งรัฐและประมุข รัฐบาล ภายใต้ประชาธิปไตยระบบรัฐสภา รัฐบาลบริหารประเทศโดยมอบหน้าที่ให้คณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่บริหาร ตลอดจนถูกวิจารณ์ ตรวจสอบและถ่วงดุลอย่างต่อเนื่อง โดยสภานิติบัญญัติซึ่ง ได้รับเลือกจากประชาชน ระบบรัฐสภามีสิทธิถอดถอนนายกรัฐมนตรีได้เมื่อถึงเวลาที่สภาเห็นว่าผู้ นั้นทำหน้าที่ไม่เป็น ไปตามความคาดหวังของฝ่ายนิติบัญญัติ การถอดถอนนี้เรียกว่า การอภิปรายไม่ ไว้วางใจ โดยที่ฝ่ายนิติบัญญัติตัดสินใจว่าจะถอดนายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งหรือไม่โดยการ สนับสนุนเสียงข้างมากต่อการถอดถอนผู้นั้น ในบางประเทศ นายกรัฐมนตรียังสามารถยุบสภาและ เรียกการเลือกตั้งใหม่ได้เมื่อใดก็ตามที่ผู้นั้นเลือก และตามแบบนายกรัฐมนตรีจะจัดการเลือกตั้งเมื่อ ผู้นั้นทราบดีว่าตนได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะที่จะ ได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาใน ประชาธิปไตยระบบรัฐสภาอื่น แทบไม่เคยจัดการเลือกตั้งพิเศษ แต่นิยมรัฐบาลเสียงข้างน้อยกะทั้ง การเลือกตั้งปกติครั้งถัดไป ระบบรัฐสภามีนายกรัฐมนตรีเป็นประมุขรัฐบาลและประมุขฝ่ายบริหาร จะมีพระมหากษัตริย์หรือประธานาธิบดีเป็นประมุขก็ได้ แต่ไม่มีอำนาจบริหาร

การปกครองระบบรัฐสภา เป็นการปกครองที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 17 ซึ่งเป็นผลมาจาก การช่วงชิงอำนาจระหว่างกษัตริย์กับสภาที่ประเทศอังกฤษ ประเทศอังกฤษจึงถือได้ว่าเป็นต้นแบบ ของรูปแบบรัฐบาลแบบนี้ เปิดโอกาสให้คนธรรมดาที่เป็นสามัญชนเข้าไปนั่งในรัฐสภาด้วย รัฐสภาจึงเป็นสถาบันทางการเมืองเพียงแห่งเดียวที่คนธรรมดาจะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองได้ รัฐสภาจึงเป็นสถาบันของประชาชน ก็คือรัฐสภาได้เข้ามามีบทบาทควบคุมการใช้อำนาจของ กษัตริย์รวมทั้งการปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรีอีกด้วย

การปกครองแบบประธานาธิบดี (Presidential System)

ระบบการปกครองแบบระบบประธานาธิบดี เป็นการใช้ระบบการแยกอำนาจ ระหว่าง ฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) ฝ่ายบริหาร (ประธานาธิบดี) และฝ่ายตุลาการ (ศาล) ให้แต่ละฝ่ายมีอำนาจ และความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยรัฐสภาและประธานาธิบดี ต่างฝ่ายต่างมาจาก ประชาชน ประธานาธิบดีจะอยู่ในตำแหน่งจนครบวาระและมีอำนาจแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีให้มีการ

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2541 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบประธานาธิบดีเป็นประชาธิปไตยแบบมี ผู้แทนระบบหนึ่งซึ่งสาธารณะเลือกตั้งประธานาธิบดีผ่านการเลือกตั้งเสรีและยุติธรรม ประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขแห่งรัฐและประมุขรัฐบาล โดยควบคุมอำนาจบริหารส่วนใหญ่

ประธานาธิบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งแน่นอนและไม่อาจดำรงตำแหน่งเกินกำหนดเวลาได้ เพราะได้รับเลือกตั้งจากประชาชน ประธานาธิบดีจึงสามารถกล่าวได้ว่า เขาเป็นทางเลือกของประชาชน และเพื่อประชาชน การเลือกตั้งตามแบบมีกำหนดวันที่ชัดเจนและไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย การเป็นประมุขแห่งรัฐและประมุขรัฐบาลร่วมกันทำให้ประธานาธิบดีไม่เพียงแต่เป็นหน้าเป็นตาของประชาชน แต่ยังเป็นหัวหน้านโยบายด้วย ประธานาธิบดีควบคุมคณะรัฐมนตรีโดยตรง สมาชิกคณะรัฐมนตรีนั้นได้รับการแต่งตั้งอย่างเจาะจงจากประธานาธิบดีด้วยตนเอง ประธานาธิบดีไม่อาจถูกถอดออกจากตำแหน่งได้โดยง่ายจากฝ่ายนิติบัญญัติ แม้ประธานาธิบดีจะถืออำนาจบริหารส่วนมากไว้ แต่เขาก็ไม่สามารถถอดสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติได้โดยง่ายเช่นกัน ระบบนี้จึงเพิ่มการแบ่งแยกอำนาจ ทั้งยังอาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างประธานาธิบดีและฝ่ายนิติบัญญัติที่มาจากต่างพรรคการเมือง ซึ่งเปิดให้ฝ่ายหนึ่งขัดขวางอีกฝ่ายได้ ด้วยเหตุนี้ ประชาธิปไตยประเภทนี้ไม่พบแพร่หลายทั่วโลกในปัจจุบัน แต่ประเทศส่วนใหญ่ในทวีปอเมริกา ตั้งแต่สหรัฐอเมริกาถึงทวีปอเมริกาใต้ ใช้ระบบนี้ ระบบนี้ไม่มีนายกรัฐมนตรี ฝ่ายบริหาร ไม่สามารถยุบสภา ฝ่ายนิติบัญญัติไม่สามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจ

หากประธานาธิบดีสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นคนละพรรคกับพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในรัฐสภา ประธานาธิบดีอาจจะไม่สามารถบริหารประเทศอย่างราบรื่นได้ โดยเฉพาะเมื่อต้องการที่จะออกกฎหมายบางฉบับ แต่ตามความเป็นจริงในประเทศสหรัฐอเมริกา พรรคการเมืองที่เป็นพรรคการเมืองหลักในรัฐสภามักจะเป็นคนละพรรคกับพรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดี

ชโยนันต์ สมุทวณิช (2554 : 17 - 19) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบรัฐบาลระบบประธานาธิบดีเกิดขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแห่งแรก โดยผู้นำของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น ได้พัฒนาระบบการปกครองแบบประธานาธิบดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ใครมีโอภาสได้ใช้อำนาจมากเกินไป ระบบประธานาธิบดีมีรายละเอียดดังนี้

1. มีการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) ได้แก่การแยกอำนาจหน้าที่ฝ่ายบริหารกับนิติบัญญัติ หลักการที่สำคัญของการแบ่งแยกอำนาจได้แก่ ประธานาธิบดีที่ได้รับเลือกมาจากประชาชนจะเป็นผู้สรรหาและแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี โดยผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา รัฐมนตรีจะไม่สามารถเป็นสมาชิกรัฐสภาได้ ตรงนี้จะเห็นได้ว่าตรงข้ามกับระบบรัฐสภาที่สมาชิกรัฐสภาเป็นกลุ่มเดียว กับรัฐบาล

2. ประมุขของรัฐและประมุขของฝ่ายบริหารเป็นคน ๆ เดียวกัน ระบบนี้กำหนดให้หัวหน้าฝ่ายบริหาร ได้แก่ประธานาธิบดีเพียงคนเดียวเท่านั้น เพราะหากรัฐบาลมีความแตกแยกกัน จะเกิดผลเสียอย่างไรต่อระบบรัฐสภาในระบบประธานาธิบดีอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ

แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด เพื่อตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ประธานาธิบดีเป็นบุคคลที่ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนทั้งประเทศ ทำให้ประธานาธิบดีมีอำนาจในการบริหารประเทศอย่างมากและได้รับความเคารพจากประชาชนในฐานะประมุขของประเทศอีกด้วย

3. ฝ่ายบริหารเป็นอิสระต่อการควบคุมต่อรัฐสภา เนื่องจากรูปแบบการปกครองนี้มีลักษณะของการแยกอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ ดังนั้นประธานาธิบดีจึงเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐสภา รัฐสภาไม่มีอำนาจลงมติ ไม่ไว้วางใจรัฐบาล

4. รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อประธานาธิบดี เนื่องจากประธานาธิบดีเป็นประมุขของฝ่ายบริหารแต่เพียงผู้เดียว จึงหมายความว่าประธานาธิบดีมีอำนาจ ในการแต่งตั้งถอดถอนรัฐมนตรีได้ รัฐมนตรีในระบบประธานาธิบดีไม่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา ดังนั้นพวกเขาจึงไม่จำเป็นต้องไปร่วมประชุมรัฐสภา เพื่อตอบ กระทั่งถามจากรัฐสภาแต่ประการใด

5. ใช้หลักการคานอำนาจ เนื่องจากทั้งประธานาธิบดีและรัฐ สภาต่างได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชน ดังนั้นจึงมีการแบ่งแยกอำนาจกันอย่างเด็ดขาดทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ โดยใช้วิธีการตรวจสอบอำนาจซึ่งกันและกัน (Check and Balances) ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในอำนาจมาก เกินไปกว่า หลักการคานอำนาจ คือประธานาธิบดีมีอำนาจในการใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) ตามรัฐธรรมนูญ โดยการไม่ลงนามในกฎหมายที่เสนอ และรัฐสภามีอำนาจอย่างหนึ่งที่เรียกว่าโทษประธานาธิบดีได้ เรียกว่าอิมพีชเมนต์ (Impeachment)

6. บทบาทของวุฒิสภา (Senate) มีอำนาจในการให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร เช่น รัฐมนตรี หรือเอกอัครราชทูตตามที่ประธานาธิบดีเสนอมา หากวุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบก็จะดำรงตำแหน่งใด ๆ ไม่ได้

7. อำนาจตุลาการ สำหรับตำแหน่งผู้พิพากษานั้น อำนาจในการแต่งตั้งเป็นของประธานาธิบดี โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนตุลาการ โดยเฉพาะประธานาธิบดีมีอำนาจในการถ่วงดุลรัฐสภา เพื่อให้วุฒิสภาเป็นผู้ปลด

ข้อดีของระบบประธานาธิบดี

1. ประธานาธิบดีมีสิทธิเด็ดขาดในการเลือกคณะรัฐมนตรีของตัวเอง ดังนั้นประธานาธิบดีจึงสามารถเลือกผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อดำรงตำแหน่งสำคัญๆ เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นต้น

2. รัฐมนตรีมีเวลาดำเนินการปฏิบัติการกิจ เพราะไม่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาไม่จำเป็นต้องประชุมสภา หรือเสียเวลาในการตอบกระทู้ถามของรัฐสภา ซึ่งทำให้คณะรัฐมนตรีมีอิสระเต็มที่ในการบริหารกระทรวงตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานาธิบดี โดยไม่ต้องหาเสียงจากสมาชิกรัฐสภา

3. หากเกิดวิกฤติการณ์ฉุกเฉินประธานาธิบดีมีอำนาจอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเด็ดขาด เพราะเป็นอิสระปราศจากการควบคุมของรัฐสภา

ข้อเสียของระบบประธานาธิบดี

หากประธานาธิบดีสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นคนละพรรคกับพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในรัฐสภา ประธานาธิบดีอาจจะไม่สามารถบริหารประเทศอย่างราบรื่นได้ โดยเฉพาะเมื่อต้องการที่จะออกกฎหมายบางฉบับ

การปกครองแบบกึ่งประธานาธิบดีกึ่งรัฐสภา (Semi-presidential System)

การปกครองแบบกึ่งประธานาธิบดีกึ่งรัฐสภา เป็นการปกครองที่ประกอบด้วย สามสถาบัน คือ สถาบันนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ เป็นการระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ประกอบด้วยประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐและประมุขฝ่ายบริหาร บริหารประเทศร่วมกับนายกรัฐมนตรี รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมาย ควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร นายกรัฐมนตรี

คณิน บุญสุวรรณ (2542 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบกึ่งประธานาธิบดีเป็นประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนซึ่งรัฐบาลมีทั้งนายกรัฐมนตรีและประธานาธิบดี ประชาธิปไตยแบบนี้ยิ่งพบน้อยกว่าระบบประธานาธิบดีเสียอีก ระบบนี้มีทั้งนายกรัฐมนตรีซึ่งไม่มีกำหนดวาระ และประธานาธิบดีซึ่งมีกำหนดวาระ ขึ้นอยู่กับประเทศ การแบ่งแยกอำนาจระหว่างนายกรัฐมนตรีกับประธานาธิบดีนั้นแตกต่างกันไป ในกรณีหนึ่ง ประธานาธิบดีถืออำนาจมากกว่านายกรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและประธานาธิบดี ส่วนอีกด้านหนึ่ง นายกรัฐมนตรีสามารถถืออำนาจมากกว่าประธานาธิบดี ประธานาธิบดีกับนายกรัฐมนตรีแบ่งอำนาจกัน ขณะที่ประธานาธิบดีถืออำนาจแยกจากฝ่ายนิติบัญญัติ ประธานาธิบดีเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดด้วยตนเอง ควบคุมนโยบายการทางประเทศ และเป็นประมุขแห่งรัฐ นายกรัฐมนตรีถูกคาดหวังว่า วางนโยบายของพรรคซึ่งชนะการเลือกตั้งสู่ฝ่ายนิติบัญญัติ รัฐบาลประเภทนี้ยังสร้างปัญหาว่าใครถือความรับผิดชอบใครระบอบนี้มีลักษณะเด่นอยู่ที่การแข่งขันอย่างเสรีระหว่างกลุ่มหรือพรรคการเมืองต่างๆ เพียงเพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนส่วนมากในประเทศให้เป็นรัฐบาล ทำหน้าที่บริหารกิจการต่างๆ ของประเทศตามนโยบายที่กลุ่มหรือพรรค

นอกจากนั้น คณิน บุญสุวรรณ การปกครองแบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดีนี้ ประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของรัฐและบริหารราชการแผ่นดินร่วมกับนายกรัฐมนตรี ในด้านการบริหารนั้นนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามประกาศใช้กฎหมาย และคณะรัฐมนตรีก็ยังคงเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร แต่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา ส่วนรัฐสภาเองก็ยังคงทำหน้าที่สำคัญ คือ ออกกฎหมาย และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ประธานาธิบดีในระบอบประชาธิปไตยแบบนี้ เป็นผู้

กำหนดนโยบายต่างประเทศและการเมืองโดยทั่ว ๆ ไป ทั้งยังทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการ ระหว่างรัฐสภากับคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังมีอำนาจยุบสภาได้ด้วย จึงมีอำนาจมาก เช่น อินเดีย ฝรั่งเศส

หลักการสำคัญของระบบกึ่งประธานาธิบดี

การเมืองก็เหมือนสิ่งอื่น ๆ ที่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาไปตามระยะเวลา การที่ประเทศใดยังแข็งขันทวนกระแสโลกลักษณะเด่นดังกล่าวนี้จะอยู่ได้ตลอดไปถ้ากลุ่มหรือพรรคการเมืองนั้น ๆ ยึดหลักการประชาธิปไตยเป็นหลักในการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองการปกครอง โดยหลักการสำคัญของระบอบกึ่งประธานาธิบดี สามารถอธิบายได้ (ชำนาญ จันทร์เรือง, 2554 : 16-17) ดังนี้

1. ประธานาธิบดียังคงมีอำนาจสูงสุด เพราะได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนโดยตรง โดยประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาล ประธานาธิบดีมีอำนาจในการเมือง ส่วนนายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการบริหารจัดการ แต่อำนาจในการอนุมัติ ดัดสินใจ และการลงนามในกฎหมายยังคงอยู่ที่ประธานาธิบดี ซึ่งแตกต่างจากประธานาธิบดีในระบอบประธานาธิบดีที่จะกุมอำนาจบริหารไว้หมดและจะไม่มีตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในระบอบนี้ และในทางกลับกันตัวประธานาธิบดีในระบอบรัฐสภาก็เป็นเพียงประมุขแต่ไม่มีอำนาจในการบริหาร โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารแทน

2. อำนาจของรัฐสภาในระบอบนี้อยู่กึ่งกลางระหว่างระบอบรัฐสภาและระบอบประธานาธิบดี คือ รัฐสภามีอำนาจมากกว่ารัฐสภาในระบอบประธานาธิบดี แต่ก็ยังมีอำนาจน้อยกว่าระบอบรัฐสภา เพราะรัฐสภามีอำนาจในการควบคุมการทำงานของคณะรัฐมนตรีได้ สามารถตั้งกระทู้ถามหรือเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีได้ ซึ่งในระบอบประธานาธิบดีไม่สามารถทำอย่างนี้ได้

3. นายกรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อทั้งประธานาธิบดีและรัฐสภา เนื่องจากนายกรัฐมนตรีได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรีจึงต้องรับผิดชอบต่อประธานาธิบดี แต่ในขณะเดียวกันก็จะต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาด้วย ฉะนั้นนายกรัฐมนตรีจึงมีภาระที่ต้องขึ้นอยู่กับทั้งประธานาธิบดีและรัฐสภา เพราะทั้งประธานาธิบดีและรัฐสภาสามารถปลดนายกรัฐมนตรีออกได้ นอกจากนั้นนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีอาจเข้าร่วมการประชุมรัฐสภาได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียง

ข้อดีของระบบกึ่งประธานาธิบดี

ระบบกึ่งประธานาธิบดี เป็นอีกประการหนึ่งที่เป็นลักษณะพิเศษของระบอบนี้ก็คือการแยกอำนาจทางการเมืองและอำนาจบริหาร ทำให้ประธานาธิบดีไม่ต้องทำงานบริหารแบบงานประจำ เช่น การลงนามลงชื่อในงานประจำทั้งหลาย การแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฯลฯ

ประธานาธิบดีในระบอบนี้ได้ใช้เวลาในการปฏิบัติงานด้านการเมืองอย่างเต็มที่ เช่น การเสนอนโยบาย วิเคราะห์และวางแผนทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ข้อเสียของระบบกึ่งประธานาธิบดี

ความไม่เท่าเทียมของอำนาจรัฐ นายกรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อทั้งประธานาธิบดีและรัฐสภา เนื่องจากนายกรัฐมนตรีได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรีจึงต้องรับผิดชอบต่อประธานาธิบดี แต่ในขณะเดียวกันก็จะต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาด้วย

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าคณะรัฐมนตรีในระบอบกึ่งประธานาธิบดีนี้ค่อนข้างปฏิบัติงานด้วยความยากลำบากมากกว่าคณะรัฐมนตรีในระบอบประธานาธิบดี หรือคณะรัฐมนตรีในระบอบรัฐสภา เพราะต้องรับผิดชอบต่อทั้งประธานาธิบดีและรัฐสภา และยิ่งหากประเทศใดที่มีพรรคการเมืองจำนวนมากแล้ว รัฐสภาก็อาจจะไม่มีเสถียรภาพหรือหากประธานาธิบดีไม่มีบารมีจริงๆ ก็อาจจะควบคุมคณะรัฐมนตรีหรือประสานงานกับรัฐสภาไม่ได้ ความวุ่นวายก็ตามมา

ข้อดีและข้อเสียของ ระบอบประชาธิปไตย

คณิน บุญสุวรรณ (2542 : 21) ได้กล่าวไว้ว่า แม้ระบอบประชาธิปไตยจะเป็นระบอบที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก แต่ระบอบประชาธิปไตยก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ในการนำไปใช้กับหลายๆ ประเทศ โดยสามารถแยกอธิบายได้ ดังนี้

1. ข้อดีของระบอบประชาธิปไตย ที่ควรกล่าวถึงมีดังนี้

1.1 เปิดโอกาสให้ประชาชน ส่วนข้างมากดำเนินการปกครองประเทศ โดยประชาชนส่วนข้างน้อยมีสิทธิที่จะดำรงอยู่และทำการคัดค้านการปกครองของฝ่ายข้างมากได้ ข้อดีข้อนี้มีส่วนทำให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม เนื่องจากการตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยฝ่ายเสียงข้างมากนั้นย่อมจะมีความถูกต้องมากและผิดพลาดน้อย ขณะเดียวกันฝ่ายเสียงข้างน้อยจะคอยเป็นกระบอกเสียงและท้วงติงผลเสียที่จะต้องป้องกันมิให้เกิดขึ้นตลอดเวลา

1.2 เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนใช้สิทธิเสรีภาพได้อย่างเสมอหน้ากัน ตัวอย่างเช่น ไม่ว่าจะเป็นคนมั่งมีหรือยากจน มีสิทธิที่จะรวมตัวกันเป็นพรรคการเมืองและสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประธานาธิบดี ซึ่งทำให้ประชาชนมีโอกาสเลือกคนดีและมีความสามารถเข้าดำรงตำแหน่งดังกล่าว

1.3 ถือกฎหมายเป็นมาตรฐานในการดำเนินการปกครอง โดยใช้กฎหมายบังคับแก่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนมั่งมีหรือยากจน ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการหรือประชาชน ยังผลให้ทุกคนเสมอกันโดยกฎหมาย

1.4 ช่วยระงับความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันเองโดยสันติวิธี โดยมีศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งช่วยทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยมีกฎหมายเป็นกรอบของความประพฤติของทุกคน

2. ข้อเสียของระบอบประชาธิปไตย ที่ควรกล่าวถึงมีดังนี้

2.1 มีความล่าช้าในการตัดสินใจทำการต่าง ๆ เนื่องจากต้องมีการปรึกษาหารือและผ่านขั้นตอนมาก เช่นการตรา กฎหมายแต่ละฉบับต้องใช้เวลาบางครั้งหลายวัน หลายสัปดาห์ หรือหลายเดือน เนื่องจากต้องมีการอภิปรายกันในสภา และแก้ไขปรับปรุงกันมากกว่าจะประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้นำของประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งมีปัญหาที่จะต้องแก้ไข โดยรีบด่วน จึงมักจะคิดว่าระบอบประชาธิปไตยไม่เหมาะสมกับประเทศของตน

2.2 ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการปกครองมาก ตัวอย่างเช่น ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ หรือเลือกตั้งประธานาธิบดีแต่ละครั้ง ต้องใช้เงินทองเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้นำประเทศที่กำลังพัฒนามักคิดว่าประเทศของตนยากจนเกินไปที่จะใช้ระบอบประชาธิปไตยได้

2.3 อาจนำไปสู่ความสับสนวุ่นวายได้ ถ้าประชาชนส่วนมากในประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตย ไม่รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพให้อยู่ภายในกรอบของกฎหมาย ซึ่งอาจทำให้ประเทศชาติเจริญช้าลงอีก ด้วยเหตุนี้ผู้นำของประเทศที่กำลังพัฒนาบางประเทศ จึงคิดว่าระบอบประชาธิปไตยไม่เหมาะสมกับประเทศของตน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะปกครองในระบอบประชาธิปไตย

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2551 : 12) ได้กล่าวถึงหลักการใช้อำนาจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า การจัดระเบียบการปกครองภายในที่จะทำให้รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถอำนวยประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง การปกครองที่อำนาจมาจากประชาชนเป็นการปกครองที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนมีหลักการใช้อำนาจในการปกครองทั้งหมด 3 แบบ คือ

1. หลักการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง (Centralization of Powers) หมายถึง การให้กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งตั้งอยู่ในเมืองหลวง อันเป็นศูนย์กลางในการบริหารประเทศ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการอันเป็นหน้าที่ของรัฐ โดยกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ จะจัดส่งเจ้าหน้าที่ของตนออกไปปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ และมีอำนาจหน้าที่ที่จะโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่เหล่านั้นได้ตลอดเวลาตามความเหมาะสม

2. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization of Powers) หมายถึง การให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ใช้อำนาจการปกครองบางอย่างได้ หรือมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการบางอย่าง เพื่อประโยชน์สุขของตนเองได้ตามที่ปรารถนา หรือกล่าวสั้น ๆ ได้ว่า การกระจายอำนาจ คือ การให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจปกครองตนเองนั่นเอง โดยองค์การปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น จะมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจที่จะทำการต่าง ๆ ได้เอง

3. หลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration of Powers) หมายถึง การที่กระทรวง ทบวง กรม ที่ตั้งอยู่ในนครหลวง แบ่งอำนาจในการบริหารกิจการบางอย่างให้แก่ข้าราชการในสังกัดของตนที่ไปประจำอยู่ในภูมิภาค คือ จังหวัดและอำเภอ ทั้งนี้เพื่อให้ข้าราชการเหล่านั้นสามารถตัดสินใจในการทำกิจการต่างๆ เพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เช่น กรมตำรวจแบ่งอำนาจในการปราบปรามโจรผู้ร้าย ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่กรมตำรวจส่งไปประจำอยู่ในจังหวัดและอำเภอต่างๆ

สรุปความว่า การเมืองการปกครองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจแบบสองทางระหว่างฝ่ายที่เป็นผู้ปกครอง และฝ่ายผู้ถูกปกครอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคมมนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมดูแล การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน โดยผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆ ถิดรอนเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจที่อยู่เหนือกฎหมาย หรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่นๆ หากประเทศมีการจัดระเบียบการปกครองสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถอำนวยประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการ ดำเนินกิจกรรมสาธารณะ

ของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

สิ่งที่ผู้ศึกษาวิจัยอยากจะทำถึงใน 3 ประเด็นคือ การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ เพื่อประกอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ

สัมพันธ์ เศรษฐกิจ และคณะ. (2546 : 34 - 36) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้ง

ตั้งแต่รัฐธรรมนูญประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ประชาชนไปเลือกตั้งทุกระดับมีตั้งแต่ร้อยละ 30-80 การลงคะแนนเลือกตั้งเป็นไปด้วยความตึกคักและตื่นตัวมากขึ้น ยกเว้น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในบางครั้งมีผู้ไปใช้สิทธิน้อยกว่าระดับชาติ การไขว่คว้าหาคนดี มีความสามารถ ซื่อสัตย์ จริงใจต่อการพัฒนา โกลัซิดชาวบ้าน เป็นสิ่งที่ประชาชนต้องการ ประกอบกับการเดินทาง สะดวกสบายขึ้น ผู้สมัครเป็นที่รู้จัก และประชาชนเริ่มนิยมพรรคการเมืองมากกว่าเลือกตัวบุคคล อย่างไรก็ตามการรับเงินบริจาคหวั่นไหวของของผู้สมัครยังเหมือนเดิม ทำนอง "เงินไม่มากาไม่เป็น" ยังเป็นคำพูดที่แฝงความจริง และผู้ใช้สิทธิเกิดจากการจัดตั้ง

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือขอความช่วยเหลือ เพื่อแก้ไขปัญหาคความร้อน และให้องค์กรปกครองท้องถิ่น รับเรื่องแล้วนำไปจัดทำแผนปฏิบัติงานต่อไป โดยมีเพียงชาวบ้านที่เป็นกรรมการตรวจรับงาน หรือกิจกรรมที่ได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินงานเท่านั้นที่มีส่วนรวม

ขณะที่คณะผู้บริหารเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา และประเพณีต่างๆ เช่น มหกรรมประเพณีของดีอีสาน งานวันหัวผักกาด เทศกาลขึ้นเขาประจำปี งานปลาจ่อมข้าวหอมมะลิ การปรับปรุง ภูมิทัศน์พื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายจึงจะประสบความสำเร็จ เทศบาลขนาดใหญ่ 2 แห่ง มีการจัดทำแผนโดยผู้เกี่ยวข้องไม่กี่คน ประชาชนบางคนได้ร่วมเป็นที่ปรึกษาในเรื่องการพัฒนาการเมือง การปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนเรื่องการวางแผนประชาชนไม่มีส่วนร่วม ต่อมา มีการจัดทำเป็นแผนประจำปี และ 5 ปี ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ในทุกสาขาอาชีพ แต่พอแผนเข้าสู่

ระบบ คณะกรรมการและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาล แผนบางส่วนจะถูกบรรจุไว้ และนำไปปฏิบัติจริง

เทศบาลตำบลบางแห่ง มีการออกแบบสอบถามและได้กลับมา 200 ชุด แต่ไม่ได้นำมา ประกอบการวางแผน มีการจัดทำรับฟังความคิดเห็น จัดประชุมสังเคราะห์ร่วมชุมชน มีเวที ประชาธิปไตย แต่การเข้ามามีส่วนร่วมและการนำข้อคิดเห็นไปใช้ในการวางแผน ยังอยู่ในระดับ ผู้นำชุมชน แม้ว่า บางแห่งมีเวทีประชาชน แต่การนำความคิดเห็นชาวบ้านไปวางแผนจริง ๆ ยัง ไม่มี

ส่วนผู้นำชุมชนเน้นการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจกับชาวบ้านทั่ว ๆ ไป ใน เรื่องการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัวชาวบ้านและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

การวางแผนหรือนโยบายต่าง ๆ จึงเป็นแบบบนลงล่าง การทำงานขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ยังเน้นทำงานกิจกรรมเฉพาะหน้า และยังขาด การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และติดตามตรวจสอบจากภาคประชาชน

3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบ

3.1 มีเวทีประจำเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง ตัวแทนชุมชนมีลักษณะการเข้าร่วมมากกว่า มีส่วนร่วมตัดสินใจ มีความพยายามเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร มีการติดตั้งหอกระจายข่าวทุกชุมชน จัดทำศูนย์ข้อมูลข่าวสารประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน แต่จริง ๆ ชุมชนไม่รู้จักจะ ตรวจสอบเรื่องอะไร ส่วนใหญ่เป็นการตรวจสอบแผนงาน/โครงการด้าน โครงสร้างพื้นฐาน เป็นหลัก

3.2 มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบบางโครงการ เช่น การสร้างถนนคอนกรีต การตรวจสอบนโยบายหาเสียงว่ามีการนำมาปฏิบัติหรือไม่ ตรวจสอบการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

3.3 มีการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล แผนพัฒนาตำบล การใช้จ่ายงบประมาณ ความโปร่งใส และการ จัดการ โครงการทุกอย่าง

3.4 มีการติดตาม สอบถามสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้านว่า แต่ละปี ได้โครงการอะไรบ้าง และสนใจผลงานของสมาชิกว่าทำอะไรบ้าง

3.5 มีส่วนแสดงความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งสถานที่ก่อสร้าง สำนักงานเทศบาลและ ตลาดได้รุ่ง แต่ไม่มีส่วนตัดสินใจในการย้ายสถานที่และพัฒนาให้ดีขึ้น ด้านการตรวจสอบ ประชาชนไม่รู้เรื่องการทำงานของเทศบาล และไม่ตื่นตัวในการตรวจสอบและคิดว่าไม่มีธุระ

3.6 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทั่วไป ประชาชนไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบการทำงานและขาดความตื่นตัวในเรื่องนี้

โดยทั่วไปการที่ประชาชนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทำให้คู่แข่งทางการเมืองจะต้องแสดงความรู้ ความสามารถ และการเป็นคนมีคุณธรรม เพื่อขอรับความไว้วางใจหรือขอฉันทานุมัติจากประชาชนให้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น การใช้สิทธิเลือกตั้งแม้จะเป็นการแสดงออกในลำดับพื้นฐานของการเกี่ยวพันทางการเมืองแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นการแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นับว่าสำคัญมาก

ดังนั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นระบอบที่สร้างเสรีภาพและความเท่าเทียมของทุกคน โดยให้เสรีภาพทางการเมืองและเสรีภาพในการพูด เขียนและวิพากษ์วิจารณ์เชื่อมั่นในศักดิ์ศรี มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ประชาชนเป็นผู้มีเหตุผล รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความเต็มใจที่จะประนีประนอมผ่อนปรนให้กันและกัน มีน้ำเป็นนักกีฬา และพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเสมอ เป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จึงได้ชื่อว่าเป็นสังคมที่มีคุณค่า เป็นสังคมที่มีน้ำอยู่อาศัย

แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น

การเลือกตั้ง เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนในระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้มีตัวแทนไปทำหน้าที่สำคัญแทนพวกเรา เช่น ปกป้องผลประโยชน์ และความสุขของประชาชนในท้องถิ่น ให้ประชาชนอยู่ดีกินดี เรียกร้องให้แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งหากไม่มีผู้แทนก็จะไม่มีผู้นำเสนอปัญหาเหล่านั้นก็จะไม่ได้รับการแก้ไข

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2554 : 28 - 34) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้ดังนี้
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

สภาท้องถิ่น หมายความว่า สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภากรุงเทพมหานคร สภาเมืองพัทยา และสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

ผู้บริหารท้องถิ่น หมายความว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้สมัคร หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
 ผู้ได้รับเลือกตั้ง หมายความว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
 ท้องถิ่น

กระบวนการบริหารจัดการเลือกตั้ง

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไข
 เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) มาตรา 9
 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 (1) (2) (3) (4) และ (5) ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการ
 บริหารการเลือกตั้งโดยประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ
 ออกประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนด หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติการตาม
 พระราชบัญญัตินี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้สมัครได้ไม่เกินจำนวนสมาชิก
 สภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งการเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนน
 โดยตรงและลับ

คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งภายใน 45 วัน นับแต่วันที่สมาชิกสภา
 ท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นดำรงตำแหน่งครบวาระ หรือภายใน 60 วัน นับแต่วันที่สมาชิกสภา
 ท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระ เว้นแต่วาระการ
 ดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นจะเหลืออยู่ไม่ถึง 180 วัน

กระบวนการจัดการเลือกตั้ง กระทำได้ ดังนี้

1. ขั้นตอนการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น การกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการ
 เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น

1.1 การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้ถือเขตเป็นเขตเลือกตั้ง

1.2 การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ถือเขตอำเภอเป็นเขต
 เลือกตั้ง

1.3 การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ให้แบ่งเขตเทศบาลเป็นสองเขตเลือกตั้ง
 การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมือง ให้แบ่งเขตเทศบาลเป็นสามเขตเลือกตั้ง การเลือกตั้งสมาชิก
 สภาเทศบาลนคร หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา ให้แบ่งเขตเทศบาลหรือเขตเมืองพัทยา
 เป็นสี่เขตเลือกตั้ง และต้องมีจำนวน สมาชิกสภาเทศบาลเท่ากันทุกเขตเลือกตั้ง

1.4 การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ถือเขตหมู่บ้านเป็นเขต
 เลือกตั้ง

1.5 การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้ถือเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นเขตเลือกตั้ง เว้นแต่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

2. ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะต้องพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน โดยแต่งตั้งจากหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นนั้น 1 คน และจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีก จำนวน 4 คน และแต่งตั้งหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ขั้นตอนการประกาศให้มีการเลือกตั้ง การประกาศให้มีการเลือกตั้ง อย่างน้อยต้องมีเรื่องดังต่อไปนี้

3.1 วันเลือกตั้ง

3.2 วันรับสมัครเลือกตั้ง ซึ่งต้องให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกินสิบวันนับแต่วันประกาศให้มีการเลือกตั้งและต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

3.3 สถานที่รับสมัครเลือกตั้ง

3.4 จำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะมีการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง

3.5 จำนวนเขตเลือกตั้ง ซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือตำบลหรือเขตท้องที่ที่อยู่ภายในเขตเลือกตั้ง

3.6 หลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง

3.7 การกำหนดตาม (1) (2) (4) และ (5) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดก่อน

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1. มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

2. มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง

3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้ว เป็นเวลาดำเนินการไม่น้อยกว่าหนึ่งปี นับถึงวันเลือกตั้ง

4. คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดในกรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่ง ไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน อันทำให้บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปี นับถึงวันเลือกตั้ง ให้บุคคลนั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

5. ขั้นตอนการประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 20 วัน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้งตามแบบ ส.ถ./ผ.ถ. 4 กรณีจะเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งหรือที่เลือกตั้ง ต้องดำเนินการก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10 วัน ตามแบบ ส.ถ./ผ.ถ. 5 และแบบ ส.ถ./ผ.ถ. 6 (กรณีฉุกเฉินอาจประกาศน้อยกว่า 10 วันก็ได้)

6. ขั้นตอนการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 20 วัน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วยเลือกตั้งตามแบบ ส.ถ./ผ.ถ. 7 พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งทราบตามแบบ ส.ถ./ผ.ถ. 8 ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง จำนวน 1 คน โดยแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดนั้น หรือข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง จำนวน 7 คน (ประธานกรรมการ 1 คน/กรรมการ 6 คน) โดยแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในจังหวัดนั้น

3. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้ง จำนวน 2 คน

7. ขั้นตอนการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กรณีที่มีการประกาศเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางหรือผู้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จัดทำประกาศบัญชีรายชื่อก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 30 วัน การเพิ่มชื่อ - ถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้มีคำสั่งให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแก้ไขและเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และแจ้งให้เจ้าบ้านทราบ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10 วัน ในวันเลือกตั้ง ถ้าผู้ยื่นคำร้องที่ขอเพิ่มชื่อตามคำร้องแล้ว แต่ไม่ปรากฏรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นสามารถขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในวันเลือกตั้งได้ โดยใช้หนังสือรับรองการอนุมัติให้เพิ่มชื่อที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นออกให้เป็นหลักฐานในการขอเพิ่มชื่อ แก้ไขหรือถอนชื่อและเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานพร้อมกับแจ้งให้เจ้าบ้านทราบ

8. ขั้นตอนการดำเนินการรับสมัครเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตามช่วงวันเวลาที่ประกาศรับสมัครตามแบบ ส.ถ./ผ.ถ. 1 ส.ถ./ผ.ถ. 2 หรือ ส.ถ./ผ.ถ. 2/1 การตรวจสอบหลักฐาน คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วัน นับแต่วันปิดรับสมัคร โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผยตามระเบียบกฎหมายกำหนด ถ้าผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อในประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายใน 3 วัน นับแต่วันประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ตนเองเป็น

9. ขั้นตอนการแต่งตั้งตัวแทนผู้สมัคร ก่อนวันเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่า 7 วัน ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถส่งตัวแทนไปประจำอยู่ ณ ที่เลือกตั้ง ได้แห่งละ 1 คน โดยผู้สมัครนั้นต้องยื่นหนังสือแต่งตั้งตัวแทนต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

10. ขั้นตอนการประกาศกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง การยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง ภายใน 90 วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความจริงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

11. ขั้นตอนการลงคะแนนเลือกตั้งและการนับคะแนนเลือกตั้ง ในวันเลือกตั้ง ให้เปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึงเวลา 15.00 น. เมื่อเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งให้ดำเนินการนับคะแนน โดยเปิดเผย และต้องให้เสร็จในรวดเดียวจะเลื่อนหรือประวิงเวลาไม่ได้ โดยให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วยเลือกตั้ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง 1 คน คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง 7 คน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหน่วยเลือกตั้ง 2 คน เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในการลงคะแนนเลือกตั้งและการนับคะแนนเลือกตั้ง

12. ขั้นตอนการประกาศเปลี่ยนที่เลือกตั้งใหม่ การงดการลงคะแนนเลือกตั้ง การงดการนับคะแนนเลือกตั้ง และการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้าการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่น สามารถประกาศกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ในตำบลเดียวกันที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กรณีที่มีการประกาศงดการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัด ประกาศกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ประกาศก่อนวันลงคะแนนใหม่เป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ กรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งในหน่วย

เลือกตั้งใดจะไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม จะต้องจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้นภายใน 21 วัน นับแต่วันที่ประกาศผลการลงคะแนนเลือกตั้ง และต้องประกาศวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน ถ้าการนับคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถนับคะแนนได้เสร็จสิ้น เนื่องจากเหตุฉงนอล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่น ให้คณะกรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนสำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้น (ส.ถ./ผ.ถ. 23) แล้วรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

13. ขั้นตอนการประกาศผลการเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. 14) จากคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแล้ว ให้จัดทำประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของแต่ละเขตเลือกตั้งหรือของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. 15) แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบโดยเร็ว ถ้าไม่มีผู้ใดร้องคัดค้านและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเห็นว่า การเลือกตั้งและการนับคะแนนเลือกตั้ง เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเพื่อประกาศผลการเลือกตั้ง

14. ขั้นตอนการคัดค้านการเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใดแล้ว หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10 คน ผู้สมัคร ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้น เห็นว่า การเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง เป็นไปโดยทุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมหรือไม่ถูกต้อง ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน 30 วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

15. ขั้นตอนการจัดทำทะเบียนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไว้เป็นหลักฐาน (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. 19) แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

16. ขั้นตอนการเก็บรักษาและทำลายเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นอย่างน้อยหนึ่งคณะจากพนักงานส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า 2 คน เป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การทำลายบัตรเลือกตั้ง และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหลังสิ้นสุดการนับคะแนนเลือกตั้ง การเก็บรักษาและการทำลายเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งดังกล่าว จะต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการการ

เลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2554 ข้อ 196 และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเก็บรักษาและการทำลายเอกสาร พ.ศ. 2552

กรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธินั้นทำหนังสือแจ้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 7 วันนับแต่วันเลือกตั้ง หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยไม่ได้แจ้งเหตุตามดังกล่าวข้างต้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องเสียสิทธิ ดังต่อไปนี้

1. สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น
2. สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครอง

ท้องถิ่น

3. สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น
4. สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครอง

ท้องถิ่น

5. สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

6. สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียง เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2546 : 9) การปกครองส่วนท้องถิ่น คือหน่วยทางการเมืองชนิดหนึ่ง ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ในประเทศไทย มีรูปแบบการปกครองท้องถิ่น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ 1. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไป และ 2. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นพิเศษ โดยปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น 2 รูปแบบ คือ 1. การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง และ 2. การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยอ้อม การปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป คือ รูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วประเทศทุกจังหวัด ในประเทศไทยมี 3 ประเภท คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สำหรับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นพิเศษ มี 2 ประเภท คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการเกี่ยวกับภารกิจการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่น โดยมีกฎหมายให้อำนาจให้สามารถดำเนินกิจกรรมและบริการ สาธารณะบางอย่างที่จำเป็น และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น นับแต่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี ผู้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลายประการซึ่งจะยกตัวอย่างนักวิชาการที่ให้ ความหมายไว้ ดังนี้

ชวงศ์ ฉายะบุตร (2541 : 30) ได้กล่าวถึง การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยทางการ ปกครองชนิดหนึ่ง ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วน ท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระในการ บริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2544 : 33) ได้กล่าวถึง การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ประชาชนมีสิทธิในการปกครองตนเองในเรื่องของท้องถิ่น โดยรัฐมีหน้าที่ให้ความ เป็นอิสระแก่ประชาชนในการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น หรือเรียกว่าการกระจายอำนาจจาก ส่วนกลางให้ท้องถิ่น แต่การให้ความเป็นอิสระนี้มีข้อจำกัดภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา 1 ซึ่งบัญญัติ ว่า ประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวแบ่งแยกมิได้ การให้มีอิสระในการปกครองตนเองของท้องถิ่น ซึ่งมีอาจให้ความเป็นอิสระถึงขนาดให้แยกเป็นรัฐอิสระหรือเป็นแบบมลรัฐได้

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2545 : 6) ได้กล่าวถึง การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการ ปกครองท้องถิ่น หมายถึง รูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการ ปกครองของชุมชน ต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตย รัฐบาลซึ่ง เป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐ มีภาระหน้าที่อย่างมากมายในการบริหารประเทศให้ ประชาชนได้รับความสุขความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ความมั่นคงแห่งชาติทั้งในทาง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อการสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนจะ เกิดเกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความมุ่ง ประสงค์ของชุมชนนั้นๆ

โกวิทย์ พวงงามและอลงกรณ์ อรรคแสง (2547 : 13) ได้กล่าวถึง องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่นมีผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งจาก ประชาชนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารงานอย่างอิสระในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารการเงิน และการคลัง กำหนดนโยบายของตนเอง รวมทั้งหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในกรอบที่กฎหมาย บัญญัติ เพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชนในท้องถิ่น

ธนศวร์ เจริญเมือง (2550 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอื่นมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในเขตอำนาจของตน

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่น เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่บริหารท้องถิ่น มีอำนาจอิสระในการบริหารการเงินและการคลัง เรียกว่าการกระจายอำนาจ กำหนดนโยบายของตนเองภายในเขตอำนาจของตนที่รัฐบาลได้มอบหมายให้ และบริหารให้ประชาชนได้รับความสุขความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ความมั่นคงแห่งชาติทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตรงกับความมุ่งประสงค์ของชุมชนนั้น ๆ

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการเกี่ยวกับภารกิจต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงสามารถสรุปได้ดังนี้ (ชวงส์ ฉายะบุตร, 2541 : 32 - 33)

1. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกันกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝน ให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคยมีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิด

จากคำสั่งเบื้องต้น การปกครองตนเองคือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียง ประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึก ในความสำคัญของคนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตน

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระ ของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการ คือ ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จาก งบประมาณที่เพิ่มขึ้น ในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง รัฐบาลไม่สามารถดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่น ได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหา และความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาหรือจัดบริการ โครงการในท้องถิ่น โดยรูปแบบที่เหมือนกัน ย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่า ผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

4. กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการดังกล่าวเอง รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุมดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้น เป็นการแบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม ความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่างๆ ที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลง ความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลาง จะมามากขึ้น

5. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการและปัญหาท้องถิ่นออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาก็ถูกจุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็น ไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

6. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของคน และยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย ในประเทศไทย ผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น นายสุรินทร์ เทพกาญจนา เป็นต้น ล้วนแต่มีผลงานจากการเป็นนายกเทศมนตรี หรือผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน จนสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ

7. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบท แบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบท แบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบท ที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชน ในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้น จะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเอง ของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระ ในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ไม่เช่นนั้นแล้ว การพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หิบบิ้นยัดใส่ หรือกึ่งหิบบิ้นยัดใส่” เกิดความคาดหวัง ทุกปีจะมี “ลาถลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างลักษณะการพัฒนาแบบพึ่งพา ไม่ยอมช่วยตนเอง อันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นการกระจายอำนาจจึงจะทำให้เกิดลักษณะการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักสำคัญ ของการพัฒนาชนบทอย่างยิ่ง

8. การกระจายอำนาจมีข้อพึงระวังและได้กลายเป็นจุดวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งมีอยู่หลายประการคงได้กล่าวไว้แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง ของขอบเขต การกระจายอำนาจและการคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถของประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาที่ถกเถียงกันอย่างมาก และมีมานานตั้งแต่สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 กล่าวคือ ได้มีการถกเถียงถึงความพร้อมของประชาชนต่อการปกครองตนเอง มาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน แต่จากความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นนั้น หากจะมองรวม เป็นจุดใหญ่ๆ แล้ว สามารถแบ่งออกได้เป็นสองด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือ ในด้านการเมืองการปกครองนั้น เป็นการปูพื้นฐานของการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย และการเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหารนั้น เป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางตอบ สนองแก้ปัญหา ด้วยตนเอง ด้วยกลไกทางการบริหารต่าง ๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการจัดการ โดยสรุป ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็นด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหารนั้น เป็นการแบ่งเบาระยะ

รัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางสนองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยกลไกการบริหารต่างๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการจัดการ

ทเวนส์ เจริญเมือง (2550 : 21) ได้กล่าวถึง การปกครองท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน เป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และห่วงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่คุณอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตย ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเอง ไม่ใช่เป็นการปกครองที่เป็นเพียงการรับคำสั่งเพียงอย่างเดียว ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิออกเสียงประชามติถอดถอน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น และมีส่วนรับรู้ถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตน

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ เนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ขณะที่แต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ประชาชนจึงเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด และกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่นๆ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง ทั้งนี้การแบ่งเบาภาระ

3. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาก็ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดีคือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

4. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของคน และยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

5. การปกครองท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

โดยสรุป ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็นสองด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหารนั้นเป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น ได้หาทางสนองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยกลไกการบริหารต่าง ๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการจัดการ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อกระจายอำนาจภายใต้หลักการ โอนอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นเองบริหารจัดการท้องถิ่นตามความเหมาะสม ถือเป็น การกระจายอำนาจที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับของการกระจายอำนาจที่กว้างขวางมากที่สุด มีการถ่ายโอนหรือยกอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ไปยังองค์กรตัวแทนของพื้นที่ ชุมชน หรือท้องถิ่นต่างๆ อย่างกว้างขวางส่วนกลางจะไม่เข้ามาบีบบังคับหรือแทรกแซงการทำงานขององค์กร และการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจำแนกวัตถุประสงค์หลัก ๆ ไว้ดังนี้

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2541 : 31) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของ รัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นที่ ย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อ นำไปใช้ในการ

บริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจาก รัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือก เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น หากไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่าง และไม่แน่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นทุกจุดหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น หากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่น เพื่อดำเนินการเองแล้ว ภาระของรัฐบาลก็จะลดน้อยลง รัฐบาลมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุมดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้นเท่านั้น

องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีกฎหมายให้อำนาจให้สามารถดำเนินกิจกรรมและบริการสาธารณะบางอย่างที่จำเป็นและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ภายใต้หลักของความยืดหยุ่น คล่องตัว และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยมีองค์กรทางการบริหารของท้องถิ่นนั่นเองเป็นผู้ดำเนินการมิใช่การบริหารจัดการ โดยองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือตัวแทนรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค รัฐบาลได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ซึ่งเป็นกรรมวิธีของการกระจายอำนาจทางการปกครอง ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญไว้ ดังนี้

วุฒิสาร ตันไชย และ ชีรพรรณ ใจมั่น (2553 : 18) ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการเช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เชื้อชาติ และความสำคัญในการปกครองของตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของ

หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก และสำนักกิจการสังคม ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรจะมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากรเป็นต้น

3. การกระจายอำนาจหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคลจัดตั้ง โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดคน โขบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองท้องถิ่น สามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทะนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชน โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นเพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลเน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้งมีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็น ในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

สรุปเป้าหมายของการปกครองท้องถิ่นคือ การกำหนดองค์ประกอบหรือวิธีการที่จะทำให้ท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างผาสุก มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างดีที่สุด และหลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้นได้รับการยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าเป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองท้องถิ่น

ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การดำเนินงานของรัฐ ต้องดำเนินการภายใต้หลักกฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิอำนาจหน้าที่หลายประการที่จะต้องปฏิบัติภายใต้ระเบียบกฎหมายที่กำหนดในสาระสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้หลายลักษณะ (ประทาน คงฤทธิศึกษากร. 2545 : 122 - 127) ดังนี้

1. เป็นหน่วยการปกครองขนาดเล็ก ซึ่งมีกฎหมายรับรองฐานะ การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ของไทยจัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหาร ส่วนตำบล และเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

2. มีอิสระในการบริหารจัดการจากรัฐในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ก็จะกลายสภาพเป็น รัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขต ที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครอง ท้องถิ่นระดับใด จึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นด้วยตัวเอง สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นนั้น ๆ

3.2 มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอาณาเขตที่แน่นอนชัดเจน

3.3 มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง มีสภาท้องถิ่น และ/หรือผู้บริหารท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์กรที่จำเป็นของ

ท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครอง ท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติ

บัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือกรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทาง การเมืองการปกครองของชุมชนต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตย ซึ่งกล่าวในทางทฤษฎีและแนวความคิดทางปกครอง จะเห็นได้ว่า รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการ บริหารการปกครองของรัฐนั้นมีภาระหน้าที่มากมายในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับ ความสุข ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต อีกทั้งความมั่นคงแห่งชาติทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุก ชุมชนของประเทศ เพราะอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการดำเนินงาน ดังนั้นการลดภาระ ของรัฐบาลโดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อการสนองตอบต่อ ความต้องการของชุมชน เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของชุมชนนั้นๆ จึงเป็นผลให้การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทและความสำคัญเกิดขึ้น

ปัญหาของการปกครองท้องถิ่น

ปัญหาการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นปัญหาทางการจัดการซึ่งการจัดการจะประกอบด้วย การนำ การจัดองค์การ การวางแผน และการควบคุม ซึ่งการจัดการสมัยใหม่จำเป็นต้องเป็นไปตาม สถานการณ์ที่ต้องมุ่งที่ความต้องการของประชาชนเป็นหลัก โดยผู้นำต้องมีบทบาทภาวะผู้นำที่ดี คือต้องมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยภาวะ มีความยุติธรรมและต้องมุ่งการนำเพื่อ สนองตอบความต้องการของประชาชนให้ประชาชนและผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายใน การบริหารงานมีความรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ปัญหาที่มักพบเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น (ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ. 2552 : 7 -9) สรุปปัญหาการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. การทุจริตหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวง (Corruption) พบการผูกขาดอำนาจ หรือรวม อำนาจไว้ ที่แหล่งเดียวประกอบกับการตัดสินใจที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจคนๆนั้น เป็นสำคัญ ดังนั้นหากที่ใดมีมูลค่ารวมของการผูกขาดและมีการเปิด โอกาสให้ใช้ดุลพินิจมากกว่า ความรับผิดชอบหรือการตรวจสอบได้ เสียแล้ว ก็มีโอกาที่จะเกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้

2. การประพฤตินิยมชอบในวงราชการ พบเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นไม่ ปฏิบัติการอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติของคณะรัฐมนตรีอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมุ่งหมายจะ ควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่ว่าจะการปฏิบัติหรือละ เว้นไม่ปฏิบัตินั้นเป็นการทุจริตในวงราชการด้วยหรือไม่ก็ตาม และให้ความหมายถึงการประมาท เลินเล่อในหน้าที่ดังกล่าวด้วย

3. การทุจริตค่อหน้าที่ พบการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่ง หรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ที่มิควร ได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น การคอร์รัปชันนั้นเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบ หลายลักษณะ ได้แก่

3.1 การเสนอโครงการหรือเลือกโครงการที่ไม่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจมากนัก แต่มีโอกาที่จะได้เงินได้ไ้เยอะมากกว่า

3.2 การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐานหรือราคาสูงกว่าความเป็นจริง

3.3 การจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีการยกเว้นกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย

3.4 การจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีโอกาสในการผูกขาดการให้บริการสาธารณะ บางอย่างบางประการ

3.5 การยกยอกทรัพย์สินของรัฐไปเป็นของตนเอง

3.6 การซื้อขายตำแหน่งหรือการกระทำที่มีผลกระทบต่อระบบคุณธรรมของราชการ

รูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งผลประโยชน์ทับซ้อนในปัจจุบันมักเกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยทั้งแบบเก่าและแบบใหม่ ส่วนใหญ่เกิดมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองที่มีลักษณะผูกขาดอำนาจอยู่ในมือคนกลุ่มน้อยที่มีทั้งทุนความรู้ อำนาจทางการเมือง อำนาจในการครอบงำข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน การศึกษาต่ำ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่ำ อยู่อย่างกระจัดกระจาย มีการรวมตัวกันน้อย รวมทั้งประเทศไทยมีวัฒนธรรมแบบเล่นพรรคเล่นพวก เป็นผู้ชอบอยู่ได้ความอุปถัมภ์ หวังพึ่งพาคนที่รวยกว่า หรือมีอำนาจมากกว่าที่ให้มาช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่อง ๆ ให้กับคนได้ มากกว่าที่จะเข้าใจเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมืองและความเป็นธรรมในระบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจหากู้จักแบ่งให้ผู้อยู่ให้อุปถัมภ์ด้วยมักถูกถือว่าเป็นเรื่องปกติ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตทั้งในด้านระบบบริหารราชการและด้านตัวบุคคลของข้าราชการ ได้แก่

1. การขาดความโปร่งใสและขาดการตรวจสอบ
2. การผูกขาด ในกรณีนี้เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ
3. การได้รับค่าตอบแทนการทำงานที่ไม่เหมาะสม
4. ความโลภ เนื่องจากความไม่รู้จักพอ

5. การขาดคุณธรรม

สาเหตุของปัญหาการทุจริตในระบบราชการ

1. ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายของรัฐเป็นสิ่งล่อใจและเจ้าหน้าที่ของรัฐรายได้ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับรายจ่าย

2. ด้านระบบบริหารราชการ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาบกพร่องไม่กำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบวินัย ทำให้เกิดการทุจริต และการขาดดุลแห่งอำนาจในการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทำให้การทุจริตในวงราชการได้ง่าย

3. ด้านสังคมวัฒนธรรมและศีลธรรม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดธรรมประจำใจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ชั้นผู้ใหญ่ทุจริตแล้ว ไม่ถูกจับจึงเป็นตัวอย่างให้เจ้าหน้าที่ของรัฐชั้นผู้น้อยทำตาม

4. ด้านกฎหมายและวิธีพิจารณา ได้แก่ การลงโทษทางวินัยมีความยุ่งยากในการหาพยานหลักฐาน

การป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยบทบาทของภาคประชาชน

1. ต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะอาสาเข้ามาทำงานเพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองจริงๆ

2. ต้องคิดหาวิธีการแก้ปัญหาให้กับตัวเองตลอดเวลา นั่นคือต้องมีความรู้ และต้องแสวงหาความรู้ให้เท่าทันเทคนิคกลโกง การทุจริตคอร์รัปชันด้วยวิธีการต่าง ๆ

3. ต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ

4. การเฝ้าระวังพื้นที่ที่เห็นว่าสุ่มเสี่ยงต่อการแสวงหาผลประโยชน์

5. ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องในชุมชน หมู่บ้าน ตำบล และในทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาทุกระดับ

6. ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรองคนดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศ

7. ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบายการบริการสาธารณะให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน

8. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะของสาธารณะชนเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณยกย่องให้กำลังใจและช่วยกันรณรงค์ปกป้องคนที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

10. มาตรการรองรับการทำงานและคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ ภาคประชาชน และ เครือข่าย

11. ให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้ ทราบและรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมกันเป็นเครือข่าย

นอกจากนี้ควรศึกษาทำความเข้าใจรูปแบบของการใช้อำนาจทางการบริหารราชการ แผ่นดินตลอดจนความสัมพันธ์กันระหว่างระบบการปกครองท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นกับระบบการปกครองของประเทศว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร อะไรคือสิ่งที่รัฐบาลกลาง ควรทำ อะไรคือสิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดทำเองได้ รวมถึงการควบคุมหรือกำกับ ดูและระบบการปกครองท้องถิ่นในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของระบบการปกครองของประเทศมิใช่รัฐ อิสระซึ่งสามารถดำเนินการใดก็ได้ โดยปราศจากขอบเขตในการศึกษาการปกครองท้องถิ่นนั้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นต้องหมั่นสร้างแรงบันดาลใจให้พนักงานทำงานเพื่อ ประชาชน การจัดการก็ควรกำหนดโครงสร้างองค์กรให้เป็นแบบง่าย ๆ ไม่มีลำดับชั้นลด ความเป็นทางการลงและกระจายอำนาจให้พนักงานที่ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการ ทำงานมีความรับผิดชอบ อำนาจตัดสินใจในระดับที่เหมาะสม มีระบบงานที่ทำงานเป็นทีมมีการ พัฒนางาน โดยมีการหมุนเวียนงานกันทำให้งานที่เหมาะสมกับความสามารถสร้างพัฒนาศักยภาพคน ตลอดเวลาต่อเนื่องการวางแผนต้องมองแผนระยะยาวมองอนาคต โดยร่วมกันทุกภาคส่วนร่วม กำหนดนโยบายโครงการต่างๆ การควบคุมโดยให้ร่วมกำหนดมาตรฐานงานให้ควบคุมตนเอง ตรวจสอบกันเองโดยใช้ผลงานเป็นตัวชี้วัดประการที่สองปัญหาด้านการเมืองการขาดความเข้าใจ เรื่องการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นการขาดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบบ ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น

การปกครองของภาครัฐนั้น จะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจใน กิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุข โภค และสาธารณสุขการ ตลอด ทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนา จังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของ ประชาชนในจังหวัดนั้นรัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการ กำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจ หน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น

ความหมายของการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น

การกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่จำเป็นต้องทำเท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงเป็นการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ใหม่ ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์บ้านเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงมีนักวิชาการที่กล่าวถึง หลักการกระจายอำนาจปกครองไว้ ดังนี้

ประยูร กาญจนกุล (2552 : 42 - 45) ได้กล่าวถึง การกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายอำนาจในทางปกครองประเทศจากส่วนกลางบางอย่าง โอนไปให้ประชาชนในท้องถิ่น ฝึกหัดจัดทำ ซึ่งถือว่าเป็นการปกครองท้องถิ่นของตน การที่รัฐหรือรัฐบาลมอบอำนาจหน้าที่ในทางบริหารหรือกิจการบางอย่างให้องค์การปกครองหรือสถาบันของรัฐ ไปกระทำหรือดำเนินการ โดยอยู่ในการควบคุมดูแลของรัฐหรือรัฐบาล กล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการกระจายอำนาจ หมายถึง การที่ส่วนกลางโอนหรือกระจายอำนาจปกครองบางส่วนไปให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองโดยส่วนกลางเพียงแต่คอยควบคุมไม่ให้ออกนอกขอบเขตกฎหมายกำหนดไว้

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2541 : 22) ได้กล่าวถึง การกระจายอำนาจว่า หมายถึง วิธีที่รัฐมอบอำนาจในการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง ไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาเพียงแต่ขึ้นอยู่กับหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเท่านั้น

สิตางค์ แสงสุรีย์วัชชรา (2545 : 12) ได้กล่าวถึง การกระจายอำนาจ หมายถึง หลักการจัดระเบียบการปกครองในระบอบประเทศในระบอบประชาธิปไตย เป็นการถ่ายโอนภารกิจ หรือถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงาน บุคคล การเงินและการคลัง

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง เป็นวิธีที่รัฐมอบอำนาจในการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง ไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายในเขตของแต่ละท้องถิ่นโดยอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาของรัฐ เพียงแต่ขึ้นอยู่กับหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเท่านั้น

ความสำคัญของการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น

ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจ คือ ท้องถิ่นเลือกคนในท้องถิ่นมาบริหารงานอย่างอิสระและมีอำนาจอิสระตามที่กฎหมายบัญญัติขอบเขตไว้ ท้องถิ่นเลือกตั้ง ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติขึ้นมาบริหารท้องถิ่นเอง ท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายท้องถิ่นมีทรัพยากรในการดำเนินงานเป็นของตนเอง

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (2546 : 3) ได้กล่าวถึงแนวคิดการกระจายอำนาจและความสำคัญของการกระจายอำนาจของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. เน้นกระจายอำนาจทางการคลังและการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถจัดงบประมาณของตนเองได้อย่างอิสระ
2. ส่งเสริมให้กระจายอำนาจสู่อำนาจสู่ท้องถิ่นมีความชัดเจนและเหมาะสม ควบคู่กับการเสริมสร้างศักยภาพของท้องถิ่น
3. สนับสนุนให้ประชาชน ภาคประชาสังคมและเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งให้มีระบบตรวจสอบและประเมินผลที่ดี

ประหยัด หงส์ทองคำ (2546 : 122 - 131) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการกระจายอำนาจเป็นกิจกรรมที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมเข้ามามีส่วนร่วมในการรับภาระหน้าที่บางประการจากรัฐไปจัดทำ เพื่อสนองต้องการของตนเอง ดังนั้นจึงต้องพิจารณาถึงความสามารถและความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่

1. ความพร้อมด้านการเงินการคลังของท้องถิ่น ถ้าองค์กรไม่มีปัญหาด้านการเงิน องค์กรนั้นย่อมมีโอกาสที่จะปฏิบัติภารกิจในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ความพร้อมของประชาชนในด้านการเมือง ต้องพิจารณาถึงความรู้ทางการเมืองเบื้องต้นหรือการปกครองตนเองของประชาชน เช่น การตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิการเลือกตั้ง โดยไม่เห็นต่ออำมิสสินจ้างหรือเห็นแก่พวกพ้อง
3. ความพร้อมของประชาชนในการบริหารกิจการในหน้าที่ ประชาชนในท้องถิ่นที่จะได้รับการกระจายอำนาจได้ ต้องมีความรู้ความสามารถที่จะรับผิดชอบในหน้าที่ได้อย่างดี มิฉะนั้นการกระจายอำนาจจะเป็นผลร้ายของท้องถิ่น

อนันต์ อนันตกุล (2551 : 10) ได้กล่าวถึง แนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการปฏิบัติการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

2. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

3. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชน โดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามิอิสระเต็มที่มิเดียวคงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความสำคัญของการกระจายอำนาจในภาพรวม ควรพิจารณาจากความแตกต่างของรูปแบบ และระดับของการมอบหมายอำนาจจากโครงสร้างรัฐในส่วนกลางเป็นสำคัญ เพราะมีอำนาจอิสระตามที่กฎหมายบัญญัติขอบเขตไว้แล้ว

ขั้นตอนของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น

เนื่องจากการเกิดรัฐหรือเกิดประเทศได้ ก็เพราะมีการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางของรัฐหรือประเทศ บางครั้งการรวมอำนาจการปกครองจะมีผลเสียหรือมีข้อบกพร่องบางประการจึงมีการแบ่งและกระจายอำนาจการปกครองออกไปให้ครอบคลุมทั่วถึงกันทั้งประเทศ โดยแบ่งอำนาจออกเป็น 3 หลักการ คือ หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งและมอบอำนาจและหลักการกระจายอำนาจ โดยได้วิเคราะห์ ผลดีและผลเสียของหลักการดังกล่าวไว้ ดังนี้

การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแบ่งอำนาจทางรัฐบาลกลางหรือส่วนกลางยังคงมีอำนาจในการตัดสินใจ การแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพิกถอนและยับยั้งอำนาจที่แบ่งให้ไปได้ ทุกประการ การปกครองบังคับบัญชาและการบริหารงาน ได้มีขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีนักวิชาการที่กล่าวถึง ขั้นตอนการกระจายอำนาจไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ (2545 : 198 - 199) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นเอง จึงได้กำหนดขั้นตอนของการกระจายอำนาจไว้ ดังนี้

1. ในช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544 - 2547) จะเป็นช่วงการปรับปรุงระบบบริหารภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจ บุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง หลังจากการถ่ายโอนในช่วง 4 ปีแรกสิ้นสุดลง

2. ในช่วงปี (พ.ศ. 2548 - พ.ศ. 2553) จะเป็นช่วงการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่ต้องการเรียนรู้ร่วมกันในการถ่ายโอนภารกิจ การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้ดีขึ้นและทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพและความโปร่งใส หลังจากปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2551 : 22) ได้กล่าวถึง แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. คณะกรรมการจัดทำกรกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา
2. กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง
3. ปรับปรุงสัดส่วนภาษีและอากร และรายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ
4. กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ประสานการถ่ายโอนข้าราชการ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น และพนักงานรัฐวิสาหกิจระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดอำนาจและหน้าที่การจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน เงินงบประมาณที่ราชการส่วนกลางโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มีกฎหมายบัญญัติการให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ เป็นสำคัญ
7. เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร การงบประมาณและการรักษาวินัยทางการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8. เสนอแนะการตราพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวงประกาศ ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็นเพื่อดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรี

9. เร่งรัดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ประกาศ ข้อบังคับระเบียบ และ คำสั่งที่จำเป็นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น

10. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดสรรเงินงบประมาณที่จัดสรรเพิ่มขึ้นให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง

11. พิจารณาหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม ความจำเป็น

12. เสนอแนะและจัดระบบตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

13. เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่าส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจไม่ดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

14. เสนอรายงานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อ คณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

15. ออกประกาศกำหนดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

16. ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นประกาศของ คณะกรรมการ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

สัมพันธ์ เตชะชอติก และคณะ (2546 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดการบริการสาธารณะของรัฐให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นภายใน 4 - 10 ปี

2. กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลในปี พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และภายในไม่ เกินปี พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

3. การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะให้จัดสรร เงินอุดหนุนให้ตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ

5. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการ ถ่ายโอนภารกิจในการจัดการบริการสาธารณะของรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดการ จัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดตั้ง งบประมาณรายจ่ายประจำปี เกี่ยวกับการจัดการสาธารณะ ให้จัดสรรเงินอุดหนุนให้ตามความ

จำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จักระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ จากการศึกษาแนวคิดการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น พอสรุปได้ว่าการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น โดยส่วนกลางจะมีหน้าที่คอยกำกับดูแลและควบคุมการทำงานของท้องถิ่นให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐานการบริหารมีความโปร่งใส และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

รูปแบบของการปกครองท้องถิ่น

ตามกฎหมายมาตรา 78 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รัฐจะตั้งกระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นใหม่ทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2542 รัฐได้ตราพระราชบัญญัติกฎหมายปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น 4 ฉบับ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ในสมัยปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ (ประธาน คงฤทธิศึกษากร. 2545 : 17 - 31) คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ กรุงเทพมหานคร และการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เมืองพัทยา แต่ผู้วิจัยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของเทศบาล ดังนั้นจึงขอนำรูปแบบเทศบาลมานำเสนอดังต่อไปนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

เทศบาลเป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับและใช้ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่ทั่วโลก การปกครองในรูปแบบของเทศบาล นับเป็นการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและบริหารท้องถิ่นของตนเองมากที่สุด กล่าวคือประชาชนเสียภาษีในแต่ละพื้นที่ที่สามารถที่จะเลือกผู้แทนของตน ที่เรียกว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเข้าไปบริหารดูแลจัดเก็บภาษีท้องถิ่น หรือใช้ภาษีดังกล่าวให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่นมากที่สุด

โกวิท พวงงาม (2550 : 105) ได้กล่าวถึง เทศบาลนับเป็นจุดกำเนิดของการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบแรกของประเทศไทย โดยถือกำเนิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาลพุทธศักราช 2476 ถือว่าเป็นหน่วยการปกครองที่ส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานที่สุด เมื่อพุทธศักราช 2440 รัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองแบบใหม่ในระดับท้องถิ่น เรียกว่า สุขาภิบาล และมีการจัดตั้งกรมสุขาภิบาลขึ้นมาสำหรับเจ้าพนักงานที่จะเข้ามาดูแลสุขาภิบาลกรุงเทพนั้น เสนาบดีกระทรวงนครบาลเป็นผู้เลือก

การจัดตั้งเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดการจัดตั้งเทศบาลไว้ใน มาตรา 7 เมื่อท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาล ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร และได้กำหนดเทศบาลไว้ 3 ประเภทดังนี้

มาตรา 9 เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย

มาตรา 10 เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

มาตรา 11 เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไปทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

การบริหารกิจการเทศบาลรูปแบบนายกเทศมนตรี

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 กล่าวว่า เดิมก่อนปี พ.ศ. 2543 เทศบาลในประเทศไทยมีเพียงรูปแบบเดียว คือ เทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี แต่ในปัจจุบันภายหลังปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา กฎหมายได้แก้ไขให้เทศบาลมีรูปแบบเพิ่มขึ้น ได้อีกรูปแบบหนึ่งก็คือ เทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรี ซึ่งการบริหารกิจการของเทศบาลในรูปแบบของคณะเทศมนตรี ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ทำให้ในปัจจุบันเทศบาลมีการบริหารในรูปแบบนายกเทศมนตรี ซึ่งมีองค์การเทศบาลประกอบด้วย 2 ส่วนคือ สภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีดังนี้

1. สภาเทศบาล

สภาเทศบาลทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ มีหน้าที่โดยตรงในการควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานของคณะเทศมนตรี สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกเทศบาล หรือเรียกโดยย่อว่า ส.ท. สมาชิกเหล่านี้ได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรในท้องถิ่น และดำรงตำแหน่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนของราษฎรในท้องถิ่นตามวาระ คือ 4 ปี จำนวนของสมาชิกเทศบาลในแต่ละเทศบาลจะไม่เท่ากัน จำนวนมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล คือ

สภาเทศบาลตำบล	มีสมาชิกทั้งหมด	12 คน
สภาเทศบาลเมือง	มีสมาชิกทั้งหมด	18 คน

สภาเทศบาลนคร มีสมาชิกทั้งหมด 24 คน

สภาเทศบาล มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

1. อำนาจในการตราเทศบัญญัติ สมาชิกสภาเทศบาลทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติคือการตราเทศบัญญัติเพื่อใช้เป็นข้อบังคับในท้องถิ่น โดยเฉพาะการพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี ถือว่าเป็นการใช้อำนาจสูงสุดในการควบคุม เพราะ ถ้าสภาเทศบาลไม่เห็นด้วยกับร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปีมีความหมายถึง การไม่ยอมรับของราษฎรในท้องถิ่นด้วย การทำหน้าที่ของคณะเทศมนตรีก็สิ้นสุด โดยทั่วไปการร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปีของคณะเทศมนตรี มักมีข้อมูลต่างๆ เพื่อจัดทำร่างงบประมาณ มีการ แสดงความคิดเห็นนอกรอบระหว่างสมาชิกสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี

ในกรณีที่เป็นประเด็นปัญหา เมื่อนำเข้าสู่สภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล จึงเห็นด้วย และถ้า ผู้ว่าราชการจังหวัด ไม่เห็นด้วยในขณะที่สมาชิกสภาเห็นด้วยการตัดสินใจขั้นสุดท้ายจึงขึ้นอยู่กับรัฐมนตรี มหาดไทยว่าจะดำเนินการอย่างไร

2. อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหาร สภาเทศบาลมีอำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหารให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนและนโยบายที่กำหนดไว้ โดยมีมาตรการควบคุมที่สำคัญ 4 ประการ คือ การแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรีต่อสภา การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปราย และการอนุมัติงบประมาณประจำปี

3. อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการของสภาเทศบาล เพื่อที่จะให้การดำเนินงานต่างๆ ของสภาเทศบาลเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สภาเทศบาลมีอำนาจหน้าที่ที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อให้ปฏิบัติภารกิจที่มอบหมายให้ทำซึ่งคณะกรรมการที่สภาเทศบาลจะแต่งตั้งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ คณะกรรมการสามัญเป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล และคณะกรรมการวิสามัญเป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลหรือมิทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งได้รับเลือกจากสภาเทศบาลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่างๆตามที่ยมอบหมาย

2. นายกเทศมนตรี

ตามความในมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีหนึ่ง คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งและจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ และในมาตรา 48 นายกเทศมนตรีสามารถแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีเพื่อช่วยเหลือการบริหารราชการดังนี้

เทศบาลตำบล แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 2 คน

เทศบาลเมือง แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 3 คน

เทศบาลนคร แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 4 คน

อำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรี ได้กำหนดในมาตรา 48 ไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบายไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาล ให้เป็นไปตามกฎหมาย เทศบัญญัติ และนโยบาย

2. สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรี

4. วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5. รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น นอกจากนี้ นายกเทศมนตรียังมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแล และรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาล ตามที่กฎหมายเทศบาลและกฎหมายอื่นกำหนดไว้

2. อำนาจหน้าที่ในการเปรียบเทียบคดีที่ละเมิดต่อเทศบัญญัติโดยนายกเทศมนตรี หรือเทศมนตรีคนใดคนหนึ่งมีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ในคดีที่มีการละเมิดต่อเทศบัญญัติได้และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

3. อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ เช่นเดียวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในเขตเทศบาลตามบทบัญญัติของกฎหมาย ลักษณะการปกครองท้องที่ หรือกฎหมายอื่นใดที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณาเห็นสมควรไว้โดยกฎกระทรวง

3. อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขต ดังต่อไปนี้ (มาตรา 50)

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

2. ให้มีการบำรุงทางบกและทางน้ำ

3. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
 6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
 7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 9. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล
- ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลอาจจัดกิจกรรมใดๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(มาตรา 51)

1. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
3. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
4. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
5. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
6. ให้มีการบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
7. ให้มีการบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
8. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
9. เทศพาณิชย์

หน้าที่ของเทศบาล ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย

อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่

ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของ

ตนเองดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ
5. การสาธารณสุข
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา

10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ ผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดการให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการเทศบาล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในประเทศไทยปัจจุบัน การปกครองรูปแบบเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเริ่มจากการจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ.116 (พ.ศ. 2440) โดยมีพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 ในส่วนภูมิภาค มีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลท่าฉลอม ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) ขึ้น

วิวัฒนาการเรื่อยมา จนถึงปี พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้มีการกระจายอำนาจ การปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น โดยมีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2476 โดยมีการตรา พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 มีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการตรา พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิม ทั้งหมดขณะนี้ยังมีผลบังคับใช้ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2543 ในปัจจุบันเทศบาลทั่วประเทศมีจำนวนประมาณสองพันแห่ง

การปกครองท้องถิ่นได้เริ่มต้นมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว แต่การปกครองท้องถิ่นไม่ ว่าจะเป็นรูปใดก็ยังไม่เข้มแข็งพอแต่พอจะเป็นหลักได้บ้างก็คือการปกครองท้องถิ่นรูปแบบของ กรุงเทพมหานครและเทศบาลเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลหลายรัฐบาลได้พยายามที่จะพัฒนารูปแบบให้ เหมาะสมกับประเทศไทยอยู่หลายครั้ง โดยมีการทดลองรูปแบบเมืองพัทยาแต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงกลับมาดำเนินการในรูปแบบเทศบาล โดยให้เมืองพัทยบริหารตามรูปแบบของเทศบาลนคร ในปัจจุบันนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สามารถรวมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็น ท้องถิ่นขนาดใหญ่ทั้งจังหวัดได้ดังนี้

เทศบาลตำบล

เทศบาลตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็ก โดยทั่วไปเทศบาล ตำบลมีฐานะเดิมเป็นสุขาภิบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การจัดตั้งเทศบาลตำบล กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาด ไทยยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2496 เทศบาลตำบลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและสภา เทศบาล ราษฎรในเขตเทศบาลเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการ เลือกตั้งโดยตรงของราษฎรเขตเทศบาล

เทศบาลตำบลมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงถนนและ ท่าเรือ คับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข สังกมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรม อันดีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่น ๆ ได้ตามสมควร

เทศบาลตำบล โดยทั่วไปมีชื่อตามตำบลที่เทศบาลตั้งอยู่ แต่ก็มีหลายแห่งส่วนใหญ่จะเป็น เทศบาลตำบลที่ได้รับการยกฐานะขึ้นมาจากสุขาภิบาลที่ไม่ได้ใช้ชื่อของตำบลหรืออำเภอที่ตั้ง เทศบาลเป็นชื่อ เช่น เทศบาลตำบลแหลมฉบัง ที่ตั้งอยู่ในตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัด ชลบุรี เทศบาลตำบล กม.5 ที่ตั้งอยู่ในตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ นอกจากนี้เทศบาลตำบลอาจมีชื่อซ้ำกันได้ เช่น เทศบาลตำบลบางเลน (จังหวัด นครปฐม) เทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง ๆ อาจมีเขตครอบคลุมพื้นที่ตำบลอันเป็นที่ตั้งเทศบาลแห่งนั้น

ทั้งตำบล หรือครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบล ส่วนพื้นที่ตำบลเดียวกันซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลนั้นจะอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างสำหรับพื้นที่ชนบท) หรือบางครั้งเขตเทศบาลยังอาจครอบคลุมไปถึงพื้นที่บางส่วนหรือทั้งหมดของตำบลอื่นที่อยู่ข้างเคียงก็ได้

หากท้องถิ่นที่เป็นเทศบาลตำบลเจริญเติบโตขึ้นจนมีประชากรถึง 10,000 คน และมีรายได้พอควร อาจได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมือง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดกลาง) ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระมากขึ้น และเขตเทศบาลก็อาจขยายออกไปตามชุมชนเมืองที่ขยายตัวโดยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลข้างเคียงที่กลายสภาพจากชนบทเป็นเมืองเข้ามารวมด้วย แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น

ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

การวิเคราะห์ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และรวบรวมกฎหมายอื่นของเทศบาล ใช้หลัก Governance เข้ามาช่วย ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบว่าเทศบาลตำบลมีอำนาจหน้าที่ที่จะเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาในเขตพื้นที่ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนได้อย่างไร โดยวิเคราะห์การพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคมมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคม ไม่ใช่ภาคใดภาคหนึ่ง ได้แก่ การที่สังคมใดมีกลไกประชารัฐที่ดี หรือมี นั่นก็แสดงว่าเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองนั้น จะตั้งอยู่บนรากฐานที่มั่นคงเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งรวมถึงเรื่องของประชาชนในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มผู้ยากจน มีกระบวนการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ที่เป็นธรรมต่อคนในสังคม มีการจัดการระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น การดำเนินการของสังคมเพื่อรักษาความสมดุลภายในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จะมีความมั่นคง มีเสถียรภาพและประชาชนมีความสุข

เทศบาลตำบลบ้านเป็ดกำหนดวิธีการดำเนินการตามภารกิจสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์ภารกิจให้ตรงกับสภาพปัญหา โดยสามารถกำหนดแบ่งภารกิจได้ เป็น 7 ด้าน ซึ่งภารกิจดังกล่าวถูกกำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้
 - 1.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
 - 1.2 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
 - 1.3 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
 - 1.4 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 1.5 การสาธารณสุขปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
 - 1.6 การสาธารณสุขการ
2. ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 2.1 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 - 2.2 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 2.3 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬาการพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
 - 2.4 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
 - 2.5 การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
 - 2.6 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
 - 2.7 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 3.1 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 3.2 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 - 3.3 การผังเมือง
 - 3.4 จัดให้มีที่จอดรถ
 - 3.5 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ
 - 3.6 การควบคุมอาคาร
4. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 4.1 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
 - 4.2 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
 - 4.3 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - 4.4 ให้มีตลาด

- 4.5 การท่องเที่ยว
- 4.7 กิจกรรมเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 4.8 การส่งเสริม การฝึกและประกอบอาชีพ
- 4.9 การพาณิชย์กรรมและการส่งเสริมการลงทุน
5. ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้
 - 5.1 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 5.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 5.3 การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ
6. ด้านการศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 6.1 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - 6.2 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 6.3 การจัดการศึกษา
 - 6.4 การส่งเสริมการศึกษา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
7. ด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 7.1 สนับสนุนสภาพตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
 - 7.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร
 - 7.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการมีมาตรการป้องกัน
 - 7.4 การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 7.5 การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

ภารกิจทั้ง 7 ด้าน ตามที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจเทศบาลตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด ได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ประกอบด้วย การดำเนินการของเทศบาลตำบล จะต้องสอดคล้อง

กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล
นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของ ผู้บริหารของเทศบาลตำบลเป็นสำคัญ

ภารกิจหลักและภารกิจรองที่เทศบาลตำบลจะดำเนินการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2546) ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล
ภารกิจหลัก

1. ด้านการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. ด้านการพัฒนาการเมืองและการบริหาร
6. ด้านการส่งเสริมการศึกษา
7. ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภารกิจรอง

1. การฟื้นฟูวัฒนธรรมและส่งเสริมประเพณี
2. การสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพกลุ่มอาชีพ
3. การส่งเสริมการเกษตรและการประกอบอาชีพทางการเกษตร
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน

บริบทของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

สำนักงานเทศบาลตำบลละหานทราย (2555 : 6 - 15) เทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอ
ละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเส้นทางผ่านจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนไปสู่ชายฝั่ง
ทะเลตะวันออกและเส้นทางคมนาคมไปสู่ประเทศกัมพูชา ตั้งอยู่ในตัวอำเภอละหานทราย
อยู่ตอนล่างสุดของจังหวัดบุรีรัมย์ ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 99 กิโลเมตร และห่างจาก
กรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 387 กิโลเมตร มีพื้นที่ 9,346 ตารางกิโลเมตร หรือ
ประมาณ 5,841 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.75 ของพื้นที่อำเภอละหานทราย มีเขตความรับผิดชอบ
ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลละหานทราย จำนวน 8 หมู่บ้าน 17 ชุมชน ซึ่งผู้วิจัยขอนำ
บริบทมากล่าวโดยสังเขปดังนี้

แบ่งการปกครองเขตการปกครอง เทศบาลตำบลละหานทรายครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของ
ของตำบลละหานทราย จำนวน 8 หมู่บ้าน ได้แก่หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10 และบางส่วนของ

หมู่ที่ 11 แบ่งเป็นชุมชนย่อยจำนวน 17 ชุมชน คือ ชุมชนวัดโพธิ์ทรายทอง, ชุมชนละหานทราย, ชุมชนตลาดสด, ชุมชนโคกเก่า, ชุมชนคุ้มถ่าน, ชุมชนโคกจั่วเหนือ, ชุมชนโคกจั่วใต้, ชุมชน สะเคา, ชุมชนสนวน, ชุมชนโรงเลื่อย, ชุมชนโคกจำปี, ชุมชนโรงงาน, ชุมชนโรงเตา, ชุมชน หนองปรือเหนือ, ชุมชนหนองปรือใต้, ชุมชนชลประทานเหนือ และชุมชนชลประทานใต้ ซึ่ง ชุมชนเหล่านี้ เรียกว่าชุมชนย่อยเพื่อการพัฒนา มีรูปแบบการบริหารชุมชนโดย คณะกรรมการ ชุมชน จำนวน 5 - 9 คน ซึ่งประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการอื่นอีก 2 - 6 คน มีหน้าที่เป็นตัวแทนของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการติดต่อ ประสานงานกับเทศบาลหรือหน่วยงานอื่น ๆ

ลักษณะภูมิประเทศ ตั้งอยู่ในตัวอำเภอละหานทราย อยู่ตอนล่างสุดของจังหวัดบุรีรัมย์ มีหนอง บึง จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ สระหนองปรือ หนองละหานทราย หนอง รำพึง หนองหนองหัวแรด หนองเสม็ด ห้วยลำจันทน์ อุณหภูมิสูงสุด 40 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 18 องศาเซลเซียส

ด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ลักษณะการประกอบอาชีพของประชาชนในเขต เทศบาลตำบลละหานทราย โดยทั่วไปจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำนา ทำสวน ปลูกผัก และอาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย ปศุสัตว์ การบริการ อื่นๆ รายได้เฉลี่ยของประชากร คิดเป็น 23,000.- บาท ต่อคน ต่อปี ไม่มีแหล่งเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ที่ตั้งอยู่ในเขต เทศบาล แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่เป็นแหล่งทุนเพื่อการเกษตรกรรมซึ่งมาจากธนาคารที่อยู่ในเขต เทศบาลคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และมีแหล่งเงินทุนของกลุ่ม สังจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้ก็เป็นแหล่งเงินทุนนอกระบบซึ่งมี อัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง

ด้านการท่องเที่ยว เทศบาลตำบลละหานทราย ไม่มีแหล่งหรือสถานที่ที่เหมาะสมที่จะ ปรับปรุงใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ และเทศบาลกำลังดำเนินการที่จะปรับปรุงหนองละหานทราย ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวมีพื้นที่ทั้งหมด 461 ไร่ 40 ตารางวา เหมาะสำหรับปรับปรุงเป็นสถานที่ ท่องเที่ยวในอนาคต อีกทั้งยังเป็นทางผ่านจากภาคอีสานตอนบนไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็น ทางผ่านจากกรุงเทพฯ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปยังสถานที่ท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์เขาพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ และแหล่งอารยธรรมขอมในแถบอีสานใต้

ด้านสังคม ชุมชนย่อยเพื่อการพัฒนา จำนวน 17 ชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.50 ผู้นับถือศาสนาอื่น ร้อยละ 0.50 ได้แก่ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์

ด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ประชากรในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย ประกอบด้วยผู้คนที่มีถิ่นกำเนิดจากหลายหลักแหล่ง และมีภาษาพูดแตกต่างกัน เช่น เขมร

ลาว ส่วย ไทย ดังนั้น ประเพณีวัฒนธรรมจึงค่อนข้างหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละชุมชน แต่ในปัจจุบันวัฒนธรรม ความเชื่อต่าง ๆ ได้ผสมผสานเป็นวัฒนธรรมไทย

ด้านประชากร มีประชากรในปัจจุบัน สิ้นสุด ณ มีนาคม 2554 (สำนักงานทะเบียน ท้องถิ่นเทศบาลตำบลละหานทราย) จำนวนบ้าน 2,761 หลังคาเรือน จำนวนประชากรในชุมชน จำนวน 8,597 คน หมู่บ้านในเขตเทศบาล จำนวน 8 หมู่บ้าน

ด้านการสาธารณสุข ภูมิภาค มีการบริการสาธารณะ การประปา การไฟฟ้า การสื่อสาร สถานีวิทยุ โครงสร้างพื้นฐาน ถนนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย มีถนนที่ใช้สัญจรไปมาได้ อย่าง สะดวก รวดเร็ว ถนนมีปริมาณมากและได้รับการปรับปรุงเป็นถนนแบบมาตรฐาน การประปามีน้ำประปา โดยได้รับน้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาคละหานทราย แต่ยังไม่ทั่วถึงทุกครัวเรือน การไฟฟ้าอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สาขาอ้อยอำเภอละหานทราย การสื่อสารระบบโทรคมนาคม ขององค์การโทรศัพท์ ทิททีแอนด์ที ซึ่งก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ประชาชนยังติดต่อสื่อสารด้วยโทรศัพท์มือถือ (โทรศัพท์เคลื่อนที่) การไปรษณีย์จากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด สาขาละหานทราย ระบบเสียงตามสาย หอกระจายข่าวครอบคลุมทุกพื้นที่

ด้านการศึกษา มีสถานศึกษาในระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา เพื่อรองรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่อย่างเพียงพอ

ด้านสาธารณสุข มีสำนักงานสาธารณสุขอำเภอละหานทรายและโรงพยาบาลละหานทราย แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาลอัตราส่วนแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 10,570 คน และนอกจากนี้ยังมีสถานีนามัย และคลินิกเอกชน

วิสัยทัศน์และพันธกิจ

เทศบาลตำบลละหานทราย (2556). วิสัยทัศน์และพันธกิจ ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลละหานทราย ประกอบด้วย

วิสัยทัศน์การพัฒนาของเทศบาลตำบลละหานทราย คือ

ละหานทรายเมืองน่าอยู่ เส้นทางสู่แหล่งอารยธรรมขอม สิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

คุณภาพชีวิตที่ดีถ้วนหน้า การศึกษาก้าวไกล ทันใจด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ย้อนสู่สังคมเกษตรอินทรีย์

พันธกิจของเทศบาลตำบลละหานทราย คือ

1. การจัดการระบบบริหารการจัดการที่ดี โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผนพัฒนาการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารและการปกครอง

2. ปรับปรุงและพัฒนา ระบบ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐานและเพียงพอและรองรับการเป็นเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยวและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

3. พัฒนาระบบการจัดการสภาวะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ดีและอย่างยั่งยืน

4. ปรับปรุงและพัฒนา ระบบการศึกษาตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

5. การพัฒนาและการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิต โดยแนวทางเกษตรอินทรีย์

6. การพัฒนาศักยภาพการบริการและส่งเสริมด้านสาธารณสุขมูลฐานของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

7. จัดระบบป้องกันด้านรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในเขตเทศบาล

ยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

แนวทางที่ 1 ก่อสร้างและปรับปรุงถนน สะพาน ทางเท้า ระบบระบายน้ำให้เป็นไปด้วยความสะดวก

แนวทางที่ 2 ขยายเขตจำหน่ายไฟฟ้าแรงต่ำและติดตั้ง โคมไฟสาธารณะ

แนวทางที่ 3 ก่อสร้างและขยายเขตจำหน่ายน้ำประปาให้ครบทุกครัวเรือน

แนวทางที่ 4 ก่อสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสารและจัดระบบการจราจรให้ได้มาตรฐาน

แนวทางที่ 5 พัฒนาการใช้ที่ดินและผังเมือง

แนวทางที่ 6 ปรับปรุงภูมิทัศน์และสวนสาธารณะให้ได้มาตรฐานอย่างเพียงพอ

แนวทางที่ 7 พัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียให้ได้มาตรฐาน

แนวทางที่ 8 ให้บริการด้านโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านเศรษฐกิจ

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมศักยภาพและความสามารถในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร

แนวทางที่ 2 เสริมสร้างและเพิ่มทักษะอาชีพของครัวเรือนและกลุ่มอาชีพ

แนวทางที่ 3 สร้างความตระหนักแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค

แนวทางที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวทางที่ 5 ส่งเสริมและเพิ่มการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาสังคมและส่งเสริมคุณภาพชีวิต

แนวทางที่ 1 พัฒนาฟื้นฟูด้านคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

แนวทางที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมด้านการศึกษา

แนวทางที่ 3 พัฒนาและส่งเสริมด้านสุขภาพและอนามัย พัฒนาและส่งเสริมด้าน

สวัสดิการชุมชน

แนวทางที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการและการบริการสาธารณะ

แนวทางที่ 5 พัฒนาสวัสดิภาพและสวัสดิการผู้ด้อยโอกาส

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพ

สิ่งแวดล้อม

แนวทางที่ 2 ควบคุมการสุขภาพสถานประกอบการ อาคาร สถานที่

แนวทางที่ 3 การบริหารจัดการและรณรงค์กำจัดขยะมูลฝอย

แนวทางที่ 4 ปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งน้ำ สวนสาธารณะ และสถานที่

แนวทางที่ 5 พัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียด้วยระบบธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรทุกภาคส่วนในการพัฒนา

ทางการเมืองและการบริหารจัดการ

แนวทางที่ 2 ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและองค์กรให้มีขีดความสามารถ

ในการพัฒนา

แนวทางที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาระบบการบริการประชาชนตามมาตรฐานสากล (POS)

การบริการที่ใช้ฐานข้อมูลเป็นจำนวนมาก เชื่อมโยงการทำงานขั้นตอนเริ่มต้นจนเสร็จสิ้น

กระบวนการ

แนวทางที่ 4 การพัฒนาและจัดระเบียบของชุมชนและสังคม

แนวทางที่ 5 ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการของเทศบาล

แนวทางที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้

แนวทางที่ 7 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

(GIS) มาใช้ในการบริหารจัดการ

โครงสร้างขององค์กร

เทศบาลตำบลสะพานทราย เป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง แบ่งโครงสร้างการ

บริหารแบบนายกเทศมนตรี ซึ่งการบริหารงานของเทศบาลตำบลสะพานทราย เป็นดังนี้

1. ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายสภาเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 12 คน

ซึ่งมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนในเขตเทศบาล มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

2. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี 1 คน รองนายกเทศมนตรี อีก 2 คน มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมรับผิดชอบการบริหารกิจการของเทศบาลและเป็นผู้รับผิดชอบนโยบายหรืองานต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่โดยเฉพาะของคณะผู้บริหาร โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า และปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาและดูแลรับผิดชอบพนักงานเทศบาล ตลอดจนลูกจ้าง และรับผิดชอบงานทั่วไปของเทศบาล

เทศบาลตำบลละหานทราย มีการแบ่งส่วนราชการตามภารกิจหน้าที่แตกต่างกัน ไปมีสายการบังคับ คือ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าฝ่าย เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ในการปฏิบัติงานต้องมีการประสานสอดคล้องระหว่างหน่วยงานภายใน และภายนอกองค์กร ใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดนโยบายหรือกิจกรรม ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

การแบ่งส่วนราชการของเทศบาล

เทศบาลตำบลละหานทราย ปัจจุบันเป็นเทศบาลขนาดกลาง มีการจัดโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในเทศบาลออกเป็น 1 สำนัก และอีก 7 กองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น อัตรากำลังพนักงานเทศบาลและลูกจ้างของเทศบาลตำบลละหานทราย มีอัตรากำลังของพนักงานเทศบาล และพนักงานจ้างทั้งหมด จำนวน 91 อัตรา (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2554 : สำนักปลัดเทศบาล) ดังนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปของเทศบาล และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดในเทศบาล โดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของเทศบาล ฝ่ายอำนวยการมีหน้าที่เกี่ยวกับกำหนดนโยบาย การควบคุม กำกับดูแล และอำนวยการดำเนินงานของธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ และงานประชาสัมพันธ์ ส่วนฝ่ายปกครอง มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การควบคุม กำกับดูแล และอำนวยการดำเนินงานของงานนิติ การ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานทะเบียนราษฎร

2. กองคลัง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจ่าย การรับ การนำส่งเงิน การเก็บรักษาเงินและเอกสารทางการเงิน การตรวจสอบใบสำคัญ ฎีกา งานเกี่ยวกับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินบำเหน็จบำนาญ เงินอื่น ๆ งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณฐานะทางการเงิน การจัดสรรเงินต่าง ๆ การจัดทำบัญชีทุกประเภท ทะเบียนคุมเงินรายได้ และรายจ่ายต่างๆ การควบคุมการเบิกจ่าย งานทางบดลงประจำเดือน ประจำปี งานเกี่ยวกับการพัสดุเทศบาล และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

3. กองช่าง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจ ออกแบบ การจัดทำข้อมูล ทางด้านวิศวกรรม การจัดเก็บและทดสอบคุณภาพวัสดุ งานออกแบบและเขียนแบบ การตรวจสอบ การก่อสร้าง งานการควบคุมอาคารตามระเบียบกฎหมาย งานแผนการปฏิบัติงานการก่อสร้างและ ซ่อมบำรุง การควบคุม การก่อสร้างและซ่อมบำรุง งานแผนงานด้านวิศวกรรมเครื่องจักรกล การ รวบรวมประวัติติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานเครื่องกล การควบคุม การบำรุงรักษาเครื่องจักรกล และพาหนะ งานเกี่ยวกับแผนงาน ควบคุม เก็บรักษา การเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ น้ำมัน เชื้อเพลิง และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

4. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับสาธารณสุขชุมชน ส่งเสริมสุขภาพ อนามัย การป้องกันโรคติดต่อ งานสุขภาพสิ่งแวดล้อม ฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข มีหน้าที่ เกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาการสุขภาพและการออกใบอนุญาตสถานประกอบการต่าง ๆ ใน เขตเทศบาล การควบคุมการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การควบคุมป้องกันงาน อนามัยที่เกี่ยวข้องกับสภาวะแวดล้อม งานควบคุมสัตว์เลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ ฝ่ายบริการสาธารณสุข รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านสุขศึกษา งานอนามัย โรงเรียน งานอนามัยแม่และเด็ก งานวางแผน ครอบครัว งานโภชนาการ งานสุขภาพจิต งานสาธารณสุขมูลฐาน การอนามัยชุมชน การพัฒนา ระบบการให้ความรู้แก่อาสาสมัครรูปแบบต่างๆ การสร้างสุขภาพภาคประชาชน ฝ่ายป้องกันและ ควบคุมโรค ค้นคว้า วิจัยการให้บริการงานป้องกันโรคติดต่อในพื้นที่ รับผิดชอบ งานการป้องกัน และสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน โรคใน โรงเรียนและชุมชน งานป้องกันโรคติดต่อ งานควบคุมแมลงและ พาหนะนำโรค งานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา

5. กองการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและพัฒนา การศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษา การศึกษานอกระบบการศึกษา และการศึกษาตาม อรรถาศัย เช่น การจัดการศึกษาปฐมวัย อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา การ ส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านวิชาการ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านศิลปวัฒนธรรม งาน กิจการศาสนาส่งเสริมประเพณีศิลปวัฒนธรรมและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

6. กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริม และดูแลสวัสดิการสังคม การควบคุม กำกับดูแล และอำนวยความสะดวกงานพัฒนาชุมชน งานสังคม สงเคราะห์

7. กองวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบายและแผนงานเพื่อ ประกอบการกำหนดนโยบายจัดทำแผนหรือโครงการการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนและโครงการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นนโยบายแผนงานและโครงการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

การบริหารหรือความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ อาจเป็นนโยบายแผนงานของเทศบาล โครงการระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรมหรือระดับจังหวัดแล้วแต่กรณี

8. หน่วยงานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการตรวจสอบบัญชี เอกสารการเบิกจ่าย เอกสารการรับเงินทุกประเภท ตรวจสอบเก็บรักษาหลักฐานการบัญชี งานตรวจสอบพัสดุและการรักษา งานตรวจสอบทรัพย์สินและการทำประโยชน์จากทรัพย์สินเทศบาล และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้างานวิจัยที่มีผู้เคยทำเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ทั้งในแง่ของการมีส่วนร่วมในด้านการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น ประชาชนมีความตื่นตัวและมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย และส่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองให้มากที่สุด พบว่ามีผู้ทำการวิจัยรวมถึงผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องการเมืองท้องถิ่นของประชาชนไว้หลายท่าน ศึกษาประเด็นที่แตกต่างกันออกไป ผู้ศึกษาได้นำมาประกอบการค้นคว้าอิสระที่มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ

ก้องเกียรติ มณฑาพันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ความสนใจข่าวสารบ้านเมืองและประโยชน์ที่ได้รับจากภารกิจของเทศบาล ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ การเงิน สถานภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มทางสังคมและความรู้ ความเข้าใจการเมืองการปกครองในระดับเทศบาล

พินิจ รัตนะ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเมืองท้องถิ่นของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา แบ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่ารูปแบบและระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดคือการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล รองลงมาคือการไปร่วมฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เท่ากับการพูดคุยหรือวิพากษ์วิจารณ์กับบุคคลอื่นเกี่ยวกับตัวบุคคลที่รับสมัครรับเลือกตั้ง รูปแบบที่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ส่วนการมีส่วนร่วมทางการบริหารพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในการชำระภาษี ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และค่าบริหารต่าง ๆ สำหรับการบริหารด้านอื่น ๆ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลพบว่าประชาชนไม่เคยมีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยเกิดจากปัญหาที่เสนอหรือร้องเรียนมักไม่ได้รับการแก้ไข ไม่สามารถตรวจสอบการบริหารงานของนายกเทศมนตรี และการทำงานของสมาชิกสภาเทศบาลตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ เพราะไม่ได้รับข้อมูลเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความร่วมมือข้อมูลอยู่ที่เจ้าหน้าที่

ชัยพร เขียมคน (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับมาก คือ การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง บังคับส่วนบุคคลด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.50 นอกนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กัน ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นมีฐานะยากจน ต้องหารายได้เลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ประชาชนในท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง และแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ นักการเมืองต้องมีจริยธรรม มีความพร้อมที่จะเป็นตัวแทนของประชาชน ผู้บริหารพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพมั่นคงมีรายได้เพิ่มขึ้น

มหาชาติ เตรีมใหม่ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.9 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 47.7 อายุระหว่าง 29 - 39 ปี ร้อยละ 33.2 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา และปวช. ร้อยละ 35.5 อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานจ้างของรัฐ/ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 35.5 และมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวนมากร้อยละ 66.7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น การใช้สิทธิเลือกตั้งเทศบาลอยู่ในระดับมาก การวางแผนพัฒนาเทศบาล และการตัดสินใจ และการตรวจสอบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ผู้ที่มีสถานภาพ โสด สมรส หม้าย และระดับการศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.50 ส่วนเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และเขตเลือกตั้งพบว่าส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 การใช้สิทธิเลือกตั้ง เพศ

สถานภาพ โสศ สมรส หมาย อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และเขตเลือกตั้ง พบว่ามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ชิงชัย สิริโวหาร (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านน้อยซุ้มจี่เหล็ก อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชน ไปลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก และเลือกผู้สมัครจากนโยบายที่หาเสียงและเป็นผู้มีความรู้ ด้านการรณรงค์หาเสียง และหารบริจาคเงินให้ผู้สมัครอยู่ในระดับน้อย ส่วนการช่วยผู้สมัครเขียนสุนทรพจน์มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในภาพรวมแล้ว พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรที่ศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

จิราภรณ์ สารศรี (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการเมืองการเลือกตั้ง อบต. และด้านการวางแผนพัฒนา อบต. อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น คือ ให้ปรับปรุง ช่อมแซมถนนในพื้นที่ ควรเพิ่มงบประมาณพัฒนาชุมชนให้มาก ให้มีการชี้แจงนโยบายการพัฒนาชุมชนแก่ประชาชนรับทราบ ให้จัดการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคีเป็นไปด้วยความสุจริต โปร่งใส และให้เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคีออกไปรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน

ประสงค์ สาวเสมอ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหลักเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหลักเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหลักเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่า เพศ อายุ รายได้ต่อเดือนและอาชีพ มีผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหลักเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน แต่พบว่า ระดับการศึกษา มีผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหลักเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สิบเอก นพดล สาราณพงษ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกศรี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกศรี อำเภอยางตลาด จังหวัด

กาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ ด้านการเลือกตั้ง และการจัดทำโครงการ และการมีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงาน

ธนพล กุลเพชร โชติ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมในระดับมากทุกด้านเช่นกัน คือ ด้านการเมือง การเลือกตั้งเทศบาล ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลตามลำดับ

ปรารธนา ไวมงคุณ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแฝก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแฝก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเมืองการเลือกตั้งของ อบต. มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวางแผนพัฒนา อบต. และด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแฝก เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น คือ ควรจัดฝึกอบรมอาชีพเสริมให้แก่ประชาชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น และควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ และผู้พิการอย่างทั่วถึง

สมพิศ สุขแสน (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมโดยตรงตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ด้านการมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านสิ่งเฝ้าทางการเมือง ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านความพอใจในนโยบายและการบริหารงานส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ระดับปานกลาง ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง

อุตรดิตถ์ที่สำคัญคือ บางครั้ง ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะ ไม่มีเวลาว่าง การ ไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพราะมีการศึกษาน้อย การเมืองปัจจุบันแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ทำให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน การเปิด โอกาสให้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองน้อย และการ ไม่กล้าแสดงคนว่าเป็นสมาชิกกลุ่มการเมืองใด

อรุณี ปริศนานันท์กุล (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ระดับน้อย เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านรูปแบบผู้สนใจทางการเมือง ด้านรูปแบบกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมือง และด้านรูปแบบกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สำหรับมุมมองต่อการเมืองและการเลือกตั้งของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ มีทิศทางในเชิงบวกอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีมุมมองในเชิงบวกและค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย รองลงมา การเลือกตั้งเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่จะดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่า ต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ทั้งนี้สถิติที่มีคุณลักษณะด้านประชากรและสังคมแตกต่างกันมีมุมมองต่อการเมืองและการเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน และมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับมุมมองต่อการเมืองและการเลือกตั้งของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งในภาพรวมและในรายกิจกรรม

ประเสริฐ สะภา (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ ด้านการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ มีการทุจริตซื้อสิทธิ์ขายเสียง ประชาชนไม่สนใจในกิจกรรมการเมืองท้องถิ่น ประชาชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเรื่องการเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองท้องถิ่น ไม่นำข้อคิดเห็นจากประชาชนไปปฏิบัติ ประชาชนไม่ค่อยจะรวมกลุ่มกัน และประชาชนไม่กล้าแสดงออกถึงความต้องการต่าง ๆ เท่าที่ควร และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล

ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น และรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะได้มีแรงผลักดันในการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ ควรประชาสัมพันธ์การไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มาก จัดตั้งอาสาพัฒนาประชาธิปไตย การกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดความสุจริตและเป็นธรรม ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของการเมืองท้องถิ่น โดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง จัดป้ายประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และจัดทำคู่มือเรื่องรารับฟังความคิดเห็นของประชาชน

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน พบว่า โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงการพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่น การเข้าไปมีส่วนร่วมจะเข้าร่วมโดยสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นจะเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งจากรายชื่อในหมู่บ้าน รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าไปมีส่วนร่วม มีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การบริหาร อบต. มีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมการทำงานของ อบต. และสาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมใน อบต. นั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้ไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยรายได้ของ อบต. ที่มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

พันธ์ สารานพกุล (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล พบว่า ในการพัฒนาท้องถิ่นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล มีข้อเสนอแนะว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ควรประสานความร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่น หรือผู้นำหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อเสนอแผนงานหรือโครงการต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่กว่า เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลด้าน สัดส่วนงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้จะเป็นอีกทางหนึ่งในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการแสดงผลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล และประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรให้มากขึ้นได้

เพ็ญสิริ วิเศษสุวรรณ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมี

ส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่าได้ดังนี้ การเมืองการเลือกตั้ง ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตามลำดับ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม โดยประเด็นที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุดคือในการจัดทำแผนงาน/โครงการควรให้มีความโปร่งใส รองลงมาคือ ในการวางแผนพัฒนาควรรับฟังความคิดเห็น/ประชาชน ทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน และควรมีการรายงานผลการดำเนินงานของเทศบาลและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบตามลำดับ

จากผลการศึกษางานวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ด้านการเมืองการเลือกตั้ง ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามการตรวจสอบการดำเนินงาน ผลมาจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประกอบด้วย ปัจจัยการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมใน อบต. นั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้ไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยรายได้ของ อบต. ที่มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง ระยะเวลาที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ระดับการศึกษา อุดมการณ์เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ ต้องใช้เวลาหาเลี้ยงชีพ ยังส่งผลกระทบต่อความสนใจในการติดตามข่าวสารการเลือกตั้งในระดับต่ำ และที่สำคัญคือต้องมีการจูงใจไม่ว่าจะเป็นเงินทอง สิ่งของหรือมีผลประโยชน์แทน ถึงจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
ละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลละหานทราย
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 6,208 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตาม
ตาราง เครชชี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148)
ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหน่วยเลือกตั้งต่างๆ
ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก
รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 3.1 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหน่วยเลือกตั้ง

หน่วยเลือกตั้ง	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หน่วยเลือกตั้งที่ 1	657	38
หน่วยเลือกตั้งที่ 2	518	30
หน่วยเลือกตั้งที่ 3	800	47
หน่วยเลือกตั้งที่ 4	589	34

ตาราง 3.1 (ต่อ)

หน่วยเลือกตั้ง	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หน่วยเลือกตั้งที่ 5	654	38
หน่วยเลือกตั้งที่ 6	624	36
หน่วยเลือกตั้งที่ 7	656	38
หน่วยเลือกตั้งที่ 8	566	33
หน่วยเลือกตั้งที่ 9	587	34
หน่วยเลือกตั้งที่ 10	557	33
รวม	6,208	361

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) จะมีคำถามให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () โดยสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสะพานทราย อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่เคยมีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลสะพานทราย อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และหลักการ ตลอดจนสภาพปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ที่เกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบ

2.2 ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบสร้างมาตรวัดทัศนคติเทคนิคการวัดของ ลิเกิร์ต (Likert scale) โดยใช้หลักการวัดค่ารวมและประเมินลักษณะจากค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighting Mean Score)

2.3 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างร่างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อทำการตรวจสอบและนำไปเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ ชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ของแบบสอบถามครั้งนี้ ได้แก่

2.4.1 อาจารย์สถาพร วิชัยรัมย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.2 นายสุเมธ เสงขสมาก นายกเทศมนตรีตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.3 นายเศรษฐพร เบลูจศิริรักษ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้ง หลังจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) ใช้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง

แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9099 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาค้นคว้าได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย ส่งถึงนายกเทศมนตรีตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ศึกษาวิจัยแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อแจกจ่ายไปยัง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จากการสุ่มจากประชากรตามเป้าหมาย และรอรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 361 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
 2. ลงรหัสแบบสอบถาม
 3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
 4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
- การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ใน 3 ด้าน ได้แก่

ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกเป็นรายชื่อ รายด้านและโดยภาพรวม เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) ได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย ดังนี้ (กานดา พูนลาภทวี. 2539 : 79)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.51 - 6.00	การมีส่วนร่วมมากที่สุด
4.51 - 5.50	การมีส่วนร่วมมาก
3.51 - 4.50	การมีส่วนร่วมปานกลาง
2.51 - 3.50	การมีส่วนร่วมน้อย
1.51 - 2.50	การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
1.00 - 1.50	การไม่เคยมีส่วนร่วม

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
 - 2.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติจากข้อมูล โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	361	100.00
1. เพศ		
1.1 ชาย	144	39.89
1.2 หญิง	217	60.11
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 30 ปี	50	13.85
2.2 30 – 40 ปี	54	14.96
2.3 41 – 50 ปี	105	29.09
2.4 51 – 60 ปี	84	23.27
2.5 60 ปีขึ้นไป	68	18.83
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่า ปวส.	180	49.86
3.2 ปริญญาตรี	151	41.83
3.3 ปริญญาโท	30	8.31
4. อาชีพ		
4.1 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	75	20.77
4.2 พนักงานจ้าง/ลูกจ้างเอกชน (อาชีพรับจ้าง)	95	26.32
4.3 ธุรกิจส่วนตัว	120	33.24
4.4 เกษตรกร	41	11.36
4.5 อื่น ๆ (นักเรียน/นักศึกษา)	30	8.31

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 361 คน จำแนกตามเพศ เป็นชาย จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 39.89 เป็นหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 60.11

เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 29.09 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 51 – 60 ปี มีจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 23.27 ส่วนมีจำนวนน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับต่ำกว่า ปวส. มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 49.86 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 41.83 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาตรีโท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.31

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพธุรกิจส่วนตัว มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.24 รองลงมา คือ อาชีพพนักงานจ้าง/ลูกจ้างเอกชน มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 ส่วนจำนวนน้อยที่สุด คือ อาชีพอื่น ๆ (นักเรียน/นักศึกษา) จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.31

ตอนที่ 2 การศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ดังแสดงในตาราง 4.2 – 4.5 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.54	0.74	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.51	1.03	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ	2.60	0.91	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.56	0.75	ปานกลาง

จากตาราง 4.2 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.54$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.61$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.60$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน

ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง			
1. ท่านมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี	5.87	0.34	มากที่สุด
2. ท่านมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล	5.71	0.58	มากที่สุด
3. ท่านมีส่วนร่วมพูดคุยกับคนอื่นเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.52	1.23	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.20	1.13	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมชักชวนหรือพาคนในครอบครัวหรือบุคคลอื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.14	1.20	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	4.29	1.46	ปานกลาง
7. ท่านมีส่วนร่วมพูดคุยกับคนที่ท่านรู้จัก ถึงผลเสียของการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.09	1.57	ปานกลาง
8. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ในการเลือกตั้ง	3.58	2.28	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	4.54	0.74	มาก

จากตาราง 4.3 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 3. อยู่ในระดับมาก ข้อ 1. , ข้อ 2. อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ($\bar{X} = 5.87$) รองลงมา คือ ข้อ 2. ท่านมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ($\bar{X} = 5.71$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 8. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ในการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.58$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน
ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วม
ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น			
9. ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เช่น แผนพัฒนา 3 ปี และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาตำบล	3.13	1.03	น้อย
10. ท่านมีส่วนร่วมเสนอ โครงการหรือของงบประมาณจากเทศบาล เพื่อนำไปใช้ทำประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับหมู่บ้านหรือชุมชน	3.34	1.54	น้อย
11. ท่านมีส่วนร่วมประชุมหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อเสนอความต้องการของหมู่บ้านหรือชุมชนต่อเทศบาลตำบล	3.80	1.30	ปานกลาง
12. ท่านมีส่วนร่วมเสนอความต้องการของประชาชนและได้รับการบรรจุในโครงการหรือกิจกรรมของเทศบาลตำบล	3.60	1.33	ปานกลาง
13. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มอื่น ๆ	3.74	1.53	ปานกลาง
14. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า และประปา	3.11	1.48	น้อย
15. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษา เช่น ศูนย์การศึกษา อุปกรณ์การศึกษา และหลักสูตรการศึกษา	3.34	1.45	น้อย
16. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณี เช่น งานลอยกระทง งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานสงกรานต์	3.80	1.60	ปานกลาง
17. ท่านมีส่วนร่วมในการไปศึกษาดูงานด้านพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนอกสถานที่	3.84	1.70	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	3.51	1.03	ปานกลาง

จากตาราง 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 9. , ข้อ 10. ข้อ 14.

ข้อ 15. อยู่ในระดับน้อย ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 17. ท่านมีส่วนร่วมในการไปศึกษาดูงานด้านพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนอกสถานที่ ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา คือ ข้อ 11. ท่านมีส่วนร่วมประชุมหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อเสนอความต้องการของหมู่บ้านหรือชุมชนต่อเทศบาลตำบล ($\bar{X} = 3.80$) และข้อ 16. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี เช่น งานลอยกระทง งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานสงกรานต์ ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 14. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า และประปา ($\bar{X} = 3.11$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ			
18. ท่านมีส่วนร่วมเข้าร่วมรับฟังการประชุมของเทศบาลตำบล	3.41	2.20	น้อย
19. ท่านมีส่วนร่วมประชุมในเวทีประชาคมของเทศบาลตำบล	3.26	1.41	น้อย
20. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาหรือประกวดราคา ตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล	3.72	1.46	ปานกลาง
21. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล	2.71	1.46	น้อย
22. ท่านมีส่วนร่วมแสดงประชามติหรือเสนอความคิดเห็นต่อโครงการต่าง ๆ	2.34	1.59	น้อยที่สุด
23. ท่านมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิยื่นขอให้เทศบาลตำบลเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น คำสั่ง ประกาศ การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารงาน	3.07	1.59	น้อย
24. ท่านมีส่วนร่วมร้องเรียน ตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร หรือการทำงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล	2.13	1.36	น้อยที่สุด

ตาราง 4.5 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ			
25. ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ	2.10	1.19	น้อยที่สุด
26. ท่านมีส่วนร่วมวิพากษ์วิจารณ์ ท้วงติงหรือคัดค้านการบริหารงานของเทศบาลตำบล	2.10	1.40	น้อยที่สุด
27. ท่านมีส่วนร่วมคิด เสนอแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ	2.27	1.39	น้อยที่สุด
28. ท่านมีส่วนร่วมใช้สิทธิยื่นตรวจสอบผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง	2.50	1.59	น้อยที่สุด
29. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์ของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล	1.57	0.92	น้อยที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	2.60	0.91	น้อย

จากตาราง 4.5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 20. อยู่ในระดับปานกลาง ข้อ 18. , ข้อ 19. , ข้อ 21. , และข้อ 23. อยู่ในระดับน้อย ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 20. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาหรือประกวดราคา ตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมา คือ ข้อ 18. ท่านมีส่วนร่วมเข้าร่วมรับฟังการประชุมของเทศบาลตำบล ($\bar{X} = 3.41$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 29. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์ของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล ($\bar{X} = 1.57$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ปรากฏดังตาราง 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ควรมีการรวมกลุ่มประชาชนในการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่	35	43.75
2	ควรมีการวางแผนพัฒนา และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน	24	30.00
3	ควรมีการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และผู้พิการอย่างทั่วถึงและยุติธรรม	21	26.25
	รวม	80	100.00

จากตาราง 4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการรวมกลุ่มประชาชนในการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 รองลงมา คือ ควรมีการวางแผนพัฒนาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และควรมีการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และผู้พิการอย่างทั่วถึงและยุติธรรม จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 26.25 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้สรุปผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อนำผลการวิจัยไปเสนอต่อผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลไปกำหนดนโยบาย และวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชชี มอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แก้ไขสำนวนและภาษาเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งก่อนทดลองใช้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อหา

ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9099 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงนายกเทศมนตรีตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเอง จำนวน 361 ฉบับ แล้วเก็บแบบสอบถามกลับมามีได้จำนวน 361 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง แสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดทำคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบ ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ อยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการรวมกลุ่มประชาชน ในการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ รองลงมา คือ ควรมีการวางแผนพัฒนาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน และควรมี การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และผู้พิการอย่างทั่วถึงและยุติธรรม ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็น แนวทางที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปแก้ไขไปกำหนดนโยบาย และวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วม ของประชาชนให้ดีขึ้น และแก้ไขปัญหอันเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการเลือกตั้ง ทั้งในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย และเขตพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งสามารถอภิปรายดังนี้

1. จากการศึกษการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในการ คัดเลือกและตรวจสอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่มี ความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มากนักหรือ ประชาชนบางคน บางกลุ่มเกิดความเบื่อหน่ายทางการเมืองมองไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมการเมือง หรือประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการปกครองรูปแบบเทศบาลไม่ดีพอ ประชาชนเกิดความ ไม่แน่ใจและไม่ไว้วางใจการทำงานของเทศบาล ความสนใจในการเมืองจึงมีไม่มากนัก และประชาชน ยังไม่ทราบถึงช่องทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขาดการพบปะพูดคุยเพื่อ กำหนดทิศทาง การพัฒนาชุมชนของตนเองก่อนที่จะนำเสนอให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ขาด การชี้แนะการดำเนินงานของสมาชิกสภาเทศบาลในการจัดทำแผนงานหรือ โครงการต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลและการเข้าร่วมประชุมสภาเทศบาล เป็นต้น หากประชาชนมีส่วนร่วมคัดเลือกและตรวจสอบ ก็จะทำให้มีการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงาน ของเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการได้รับความเดือดร้อน ปัญหาขัดข้อง ความต้องการ การ ร้องเรียนพฤติกรรมการทำงาน การร้องเรียนเมื่อพบเห็นการทุจริต เป็นต้น และประชาชนทั่วไปยังไม่มี ความรู้ว่าตัวตนเองนั้นมีสิทธิดำเนินการดังกล่าวได้ ในส่วนของผู้ที่พอจะรู้สิทธิในการตรวจสอบอยู่บ้างแต่ ก็ยังมีความเข้าใจว่าการที่ตรวจสอบหรือร้องเรียนเรื่องใด ๆ นั้นมีกระบวนการและขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซับซ้อน จึงทำให้ประชาชนไม่ให้ความสนใจการมีส่วนร่วมคัดเลือกและตรวจสอบการดำเนินงานของ

เทศบาลเท่าที่ควร ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพิศ สุขแสน (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาลให้ความสำคัญและสนใจด้านการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้งค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ซึ่งเป็นการเลือกตั้งระดับประเทศ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (สว.) หรือแม้แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) หรือนายกเทศมนตรีประชาชนจึงมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การชักชวนผู้อื่น ไปออกเสียงเลือกตั้ง การชักชวนสนทนาทางการเมือง การโฆษณาพรรคการเมือง และการติดตามการหาเสียงของนักการเมือง จากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เป็นประจำ หรือการมีส่วนร่วมชักชวนส่งเสริมให้ผู้อื่นลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลและนายกเทศมนตรีเทศบาล ประกอบกับประชาชนมีความรู้มากขึ้น และทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตัวแทนที่จะเข้าไปทำงาน บุคคลเหล่านั้นจะต้องเข้ามาบริหารบ้านเมืองเพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่น ดูแลรักษาผลประโยชน์ สร้างความเจริญให้ท้องถิ่น บุคคลที่ได้รับเลือกนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ประชาชนในท้องถิ่นให้ความนับถือและไว้เนื้อเชื่อใจว่าสามารถพัฒนา สร้างความเจริญและดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิงชัย สิริโวหาร (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านน้อยชุมชนเหล็ก อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนไปลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 จากผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนยังไม่ทราบถึงช่องทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ขาดการพบปะพูดคุยเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนเอง ก่อนที่จะนำเสนอให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ขาดการชี้แนะการดำเนินงานของผู้นำชุมชน/หมู่บ้านหรือสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) ในหมู่บ้านของตนเอง เทศบาลหรือผู้รับผิดชอบอาจดำเนินการและตัดสินใจทุกอย่างด้วยตนเองทั้งหมด และอาจยังไม่ให้ประชาชนในชุมชนหรือหมู่บ้านของตนเองเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทต่าง ๆ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ

สืบเอก นพดล ตำราญพงษ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกศรี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกศรี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลตำบลละหานทราย โดยเฉพาะผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องอาจจะให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงช่องทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อย ขาดการเข้าพบปะพูดคุยกับประชาชนเพื่อกำหนดทิศทาง การพัฒนาชุมชนของตนเองก่อนที่จะนำเสนอให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ขาดการชี้แนะการดำเนินงานของสมาชิกสภาเทศบาลในการจัดทำแผนงานหรือ โครงการต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลและการเข้าร่วมประชุมสภาเทศบาล ส่วนเทศบาลตำบลโคกศรี อาจจะให้ความสำคัญน้อยกับการวางแผนพัฒนาให้ครอบคลุมทุกชุมชนภายในเขตเทศบาล ขาดการสำรวจความต้องการของชุมชนก่อนการวางแผนพัฒนา หรืออาจจะยังไม่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ มาประกอบการพัฒนาของเทศบาล จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

2.3 จากผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนยังขาดช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าร่วมรับฟังการประชุมประชาคมต่าง ๆ ของเทศบาล ขาดการมีส่วนร่วมแสดงประชาวิจารณ์และแสดงความคิดเห็นต่อโครงการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานของเทศบาล ซึ่งอาจจะเป็นเพราะคณะผู้บริหารบางกลุ่มหรือสมาชิกสภาเทศบาลบางกลุ่มมีการดำเนินงานโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจมากนัก การดำเนินงานอาจเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องของตน จึงทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการดำเนินงานของเทศบาลได้ ทั้งการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบทำให้ทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นนั้นไม่ชัดเจนและไม่สามารถที่จะตรวจสอบได้มากนัก ประชาชนก็จะได้รับเฉพาะในสิ่งที่บุคคลเหล่านั้นหยิบยื่นให้เท่านั้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ สาวเสม (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลหลักเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลตำบลละหานทราย โดยผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมประชาคมต่าง ๆ ของเทศบาลน้อย ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมแสดงประชาวิจารณ์และแสดงความคิดเห็นต่อโครงการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานของเทศบาล ส่วน

เทศบาลตำบลหลักเมืองอาจให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ รมรงค์จากสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารและได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่มากขึ้น เทศบาลมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานต่าง ๆ ประกอบกับตามพระราชบัญญัติของเทศบาล ได้บัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งประชาชนเพื่อเป็นตัวแทนของคมนาคมบริหารท้องถิ่น ทำให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีจำนวนมากที่สุด คือ การมีการรวมกลุ่มประชาชนในการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งการจัดทำประชาพิจารณ์เป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก โครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ได้แสดงความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งหลักสำคัญของการประชาพิจารณ์ มิใช่จะแสวงหาความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อโครงการ แต่อยู่ที่จะแสวงหาว่าเมื่อทำโครงการแล้วจะเกิดผลกระทบอย่างไร หรือสร้างความเดือดร้อน หรือความคับแค้นใจ อะไรให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อจะได้นำมาชั่งน้ำหนักว่าสมควรทำโครงการนั้นหรือไม่ และหากสมควรทำจะต้องแก้ไขความเดือดร้อนหรือความคับแค้นใจของประชาชนได้อย่างไร เพื่อให้ประชาชนอุ่นใจว่าเทศบาลได้ดูแลรับใช้ประชาชนตามสมควร ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ สะภา (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะว่า ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น และรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะได้มีแรงผลักดันในการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในการนำไปเป็นข้อมูลปรับปรุงการบริหารจัดการการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญด้านการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ซึ่งเป็นการเลือกตั้งระดับประเทศ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (สว.) หรือแม้แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

(สท.) หรือนายกเทศมนตรี ซึ่งเทศบาลควรประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง และการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ว่ามีผลกระทบต่อสิทธิของตนอย่างไร การเผยแพร่ให้ความรู้ เชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อย่างทั่วถึง ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเกือบทุกครั้ง ดังนั้นเทศบาลและ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในเทศบาลควรจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งต่าง ๆ เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ในเทศบาล ตามชุมชน หมู่บ้านต่าง ๆ แผ่นป้าย แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ เสียงตามสายหรือทางวิทยุ โทรทัศน์อย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ หรือกำหนดปฏิทินออกให้ความรู้ เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึง เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดในการ เลือกสมาชิกและคณะผู้บริหารที่มีคุณภาพเพื่อที่จะไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง

1.2 จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขต เทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ ดังนั้น เทศบาลโดยเฉพาะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ควรตระหนักถึงความจำเป็นในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ โดยการ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนใช้สิทธิเพื่อให้เทศบาลเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น คำสั่ง ประกาศ การจัดซื้อ จัดจ้าง และการบริหารงานของผู้บริหาร การทำงานของเจ้าหน้าที่เทศบาล เทศบาลมีการแต่งตั้ง ประชาชน บุคคลภายนอกเข้าเป็นกรรมการติดตามความก้าวหน้าของแผนงานหรือโครงการตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น และการให้ประชาชน ผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน มีส่วนร่วมวิพากษ์วิจารณ์ ท้องถิ่น ตรวจสอบความโปร่งใส และคัดค้านการบริหารงานของเทศบาล

1.3 ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด พบว่า ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการ รวมกลุ่มประชาชนในการจัดทำประชาพิจารณ์ก่อนที่จะทำโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล ละหานทรายจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมจริงหรือไม่ และคุ้มค่าหรือไม่ มีการดำเนินการในเรื่องใด สร้างความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่บุคคล ประชาชน หรือชุมชน และมากน้อยเพียงใด การแสวงหา ผลประโยชน์ในโครงการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือไม่ ดังนั้น เทศบาล ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องต้อง ก่อนที่จะดำเนินการจัดทำประชาพิจารณ์ 15 วัน เทศบาลควรประกาศประชาสัมพันธ์ผ่านเสียง ไร้สาย เว็บไซต์ของเทศบาล และติดประกาศเชิญชวนประชาชน ผู้นำชุมชน หมู่บ้าน เข้าร่วมจัดทำ ประชาพิจารณ์ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ จัดส่งหนังสือเชิญประชุมไปยัง ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ สมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลทุกครัวเรือน แล้วดำเนินการจัดทำประชาพิจารณ์ 15 วัน หลังจากได้เปิดโอกาสให้ที่ประชุมซักถามรายละเอียด แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อโครงการ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้

เทศบาลต้องมีการประเมินผลด้วยแบบสอบถามภายหลังการประชุมเพิ่มเติมอีกด้วย เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้ในการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบบทบาทและหน้าที่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กระมล ทองธรรมชาติ และเชาวนะ ไตรมาศ. (2545). **วิวัฒนาการระบบรัฐธรรมนูญไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : ธนพัฒนา.
- ก้องเกียรติ มณฑาพันธ์. (2546). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กานดา พูนลาภทวี. (2539). **สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- โกวิท พวงงามและอลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). **คู่มือมติใหม่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน**. กรุงเทพฯ : สมาชรรม.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2554). **หลักรัฐศาสตร์. คณะรัฐศาสตร์** กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กณิน บุญสุวรรณ. (2542). **สิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย**. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- จริยา ผลกล้า. (2551). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จันทนา สุทธิจารี. (2548). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน**. กรุงเทพฯ : เครือข่ายกฎหมาย.
- จิรศักดิ์ สีใจเจริญ. (2553). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไถ่ จังหวัดลำพูน**. การค้นคว้าแบบอิสระ ร.ม. (การเมืองการปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ สารศรี. (2551). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชลธิศ ธีระฐิติ. (2551). **คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : บริษัท วี. พรินท์ (1991) จำกัด.

- ชิงชัย ศิริโวหาร. (2550). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านน้อยซุ้มขี้เหล็ก อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. รายงานการค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ. (2552). แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมเณศ พรินติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- ชัยพร เจียมคน. (2548). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การเมืองการปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2554). รัฐไทยในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีทีเอ็น เพรส.
- ชำนาญ จันทร์เรือง. (2554). การปกครองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2553). การเมืองการปกครองในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ : บริษัท โทเรอินเคอร์ เนชั่นเนลเทรดดิ้ง จำกัด.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2541). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลละหานทราย. (2556). แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556 – 2558) เทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลตำบลละหานทราย.
- ชนพล กุลเพชร โชติ. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชนสวรรค์ เจริญเมือง. (2550). การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น : อภิธานศัพท์ของอารยธรรมโลก. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2543). ภาพรวมการเมือง สังคม วัฒนธรรมไทย 2000. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2551). การเมืองภาคประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิราบ.
- นพดล ส้าราษฎรพงษ์, สิบเอก. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโลกศรี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (รัฐศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล. (2549). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2545). การปกครองท้องถิ่น พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประยูร กาญจนกุล. (2552). การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2546). สิทธิเสรีภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา.
- ประสงค์ สาวเสม. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหลักเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). ราชบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประเสริฐ สะภา. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาไชย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. สารนิพนธ์ รป.ม. (การบริหารงานท้องถิ่น). ชัยภูมิ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ปรารธนา ไวมงคุณ. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแฝก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2544). สิทธิเสรีภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2542). การวิจัยประเมินผล หลักการและกระบวนการ. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พันธ์ สารานพกุล. (2553). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). นครศรีธรรมราช : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พินิจ รัตนะ. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาทิว อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. สงขลา : สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- เพ็ญศิริ วิเศษสุวรรณ. (2553). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ไพโรจน์ พลเพชร และชลัท ประเทืองวัฒนา. (2546). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการประชาพิจารณ์. กรุงเทพฯ : สุรวงศ์.
- มหาชาติ เสริมใหม่. (2549). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิตต์. (2547). การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : ชรรมนิติ
- วนิดา แวววงศ์. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2550). การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คนดี.
- วุฒิสาร ดันไชย และ ชีรพรรณ ใจมั่น. (2553). การศึกษารูปแบบและวิธีการกำกับดูแล องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.
- วีระ สมความคิด. (2553). การมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : บริษัท อักษรโสภณ จำกัด.
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2546). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. (2546). อบต. เทศบาล อบจ. อำนาจของใคร?. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมพิศ สุขแสน. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตต์. รายงานการวิจัย ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). อุดรดิตต์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- สิตางค์ แสงสุรีย์วัชรรา. (2545). การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพล นิติไกรพจน์. (2548). สภาวะและปัญหาปัจจุบันของระบบรัฐสภาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ. (2545). การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กลยุทธ์บริหารภาครัฐ .
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2554). พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 128. กรุงเทพฯ : ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). พระราชบัญญัติเทศบาล 2549 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 126. แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 13. กรุงเทพฯ : ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). การกระจายอำนาจของการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ.
- สุชุม นवलสกุล และคณะ. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์เนส พรินติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- สุรยุทธ์ จุลานนท์, พลเอก. (2551). รัฐบาลธรรมาธิปไตย แนวคิดและการบริหารงานภายใต้การนำของพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- อมร จันทรสุมบุรณ์. (2551). กฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- อนันต์ อนันตกุล. (2551). แนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : 179 การพิมพ์.
- อรุณี ปริศนานันท์กุล. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ. รายงานการวิจัย ร.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๖๒๙๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์สถาพร วิชัยรัมย์

ด้วย นายส่งศักดิ์ สุขานธิกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย” โดยมี ดร.วิชชาญ จุลทริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๖๒๙๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุเมธ เสงยศมาก

ด้วย นายส่งศักดิ์ สุขานธิกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย” โดยมี ดร.วิษณุ จุลทริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๖๒๙๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายเศรษฐพร เบญจศรีรักษ์

ด้วย นายสงศักดิ์ สุขานิกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย” โดยมี ดร.วิชาญ จุลทริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๓๖๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกรวด

ด้วย นายสงศักดิ์ สุขานธิกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย” โดยมี ดร.วิษชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายสงศักดิ์ สุขานธิกุล ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๓ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๓๗๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลละหานทราย

ด้วย นายสงศักดิ์ สุขานิกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการ
ค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย”
โดยมี ดร.วิชาญ จุลทริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์
เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์
อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล

ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อกำหนดการค้นคว้าอิสระของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ว่ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นเป็นอย่างไร

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำไปใช้ประกอบการศึกษา ในเชิงวิชาการ ไม่มีผลกระทบในแง่ลบแก่ท่านผู้ให้ข้อมูลแต่ประการใด จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้คำตอบใบแบบสอบถามฉบับนี้ด้วยความเป็นจริงทุกประการ และครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ชงศักดิ์ สุขานธิกุล

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

คำชี้แจง ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ตามการมีส่วนร่วมของท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏบรียัง
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	A1	5.8667	.3457	30.0
2.	A2	5.7000	.5960	30.0
3.	A3	4.4000	1.3544	30.0
4.	A4	4.0667	1.2576	30.0
5.	A5	4.0333	1.3515	30.0
6.	A6	4.2000	1.5844	30.0
7.	A7	4.0667	1.6386	30.0
8.	A8	3.5667	2.3295	30.0
9.	B9	3.1333	1.0417	30.0
10.	B10	3.3333	1.5610	30.0
11.	B11	3.8000	1.3235	30.0
12.	B12	3.6000	1.3544	30.0
13.	B13	3.7333	1.5522	30.0
14.	B14	3.1000	1.4937	30.0
15.	B15	3.3333	1.4700	30.0
16.	B16	3.8000	1.6274	30.0
17.	B17	3.8333	1.7237	30.0
18.	C18	3.1333	1.5253	30.0
19.	C19	3.6667	1.5388	30.0
20.	C20	2.6000	1.5447	30.0
21.	C21	2.2667	1.6386	30.0
22.	C22	3.0667	1.6174	30.0
23.	C23	2.1333	1.3830	30.0
24.	C24	2.1000	1.2134	30.0
25.	C25	2.1000	1.4227	30.0
26.	C26	2.2667	1.4126	30.0
27.	C27	2.5000	1.6135	30.0
28.	C28	1.5667	.9353	30.0
29.	C29	2.3667	1.5643	30.0

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 29

Alpha = .9099

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	ส่งศักดิ์ สุขานธิกุล
วันเกิด	11 สิงหาคม พ.ศ. 2510
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 10/17-18 หมู่ 2 ถนนสะพานทราย-บ้านกรวด ตำบลสะพานทราย อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่	เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เขตอำเภอสะพานทราย องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2522 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านท่าโพธิ์มิตรภาพที่ 204 (อนุบาลราษีไศล) อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2528 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2552 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.ศ.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2558 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์